

Kézirat

1936. évi LXV. TÖRVÉNYRÖL
Az államigazgatás és Pénzügyi Tárcák
Budapest, V., Eszeleni tér 1-3.

archivum: 94/17-a

Tervezet

1031 /6.

- a.) Városi (községi) közüzemek és vállalatok szervezeti szabályrendeletéről.
- b.) Törvényjavaslat a városi (községi) közüzemek és az önkormányzati közüzemi tanács felállításáról és szervezetéről.

Győr 1936 december hó

Mészáros József
hites másolat készítője

- 2 -

Szervezeti szabályrendelet tervezet.

I. Fejezet.

Általános határozatok.

1. §.

Győr szab. kir. város közönsége villamos,- gáz,- viz,- csatorna,- Dunafürdő,- mozgófényképszínház,- jégmű és később megá-
laptandó közüzemi egységes vezetésére és kezelésére "Győr szab.
kir. város közüzemi vállalata" címen ipari és kereskedelmi vállalata-
tot alapít.

2. §.

Azt, hogy a jövőben létesítendő, vagy a már meglévő,
de az 1. §-ban fel nem sorolt közüzemek közül, melyeket fog a "köz-
üzemek vállalata" vezetni és kezelni, a város törvényhatósági bizott-
sága állapítja meg.

3. §.

A közüzemi vállalat határozatlan időre alakul.

4. §.

Tekintettel arra, hogy a közüzemi vállalat az egyébként
önálló vagyonnal és elkülönített jövedelemmel bíró közüzemek kezelé-
sére és vezetésére alapított, hivatásának teljesítéséhez alaptö-
kére szüksége nincs. A közüzemi vállalat által kötött ügyletekért
elsősorban az ügyletkötésben érdekelt közüzemek, másodsorban Győr
szab.kir. város közönsége minden vagyonával és jövedelmével korlát-
lanul felelős.

5. §.

A vállalatot Győr szab. kir. város közüzemi vállalatai
címmel, Győr székhellyel a kereskedelmi cégek jegyzékébe be kell
jegyeztetni.

6. §.

A szabályszerű cégjegyzéshez a cég megjelölése mellett
a város közgyűlése által, cégjegyzésre feljogosítottak közül legalább
kettőnek sajátkezü névaláírása szükséges.

Csak az a cégjegyzés szabályos és joghatályos, amelyben egyik cégjegyzőként a város polgármestere, helyettese, illetve akadályoztatásuk esetén a közgyűlés által kijelölt polgármester helyettes ir alá.

7.§.

A közüzemi vállalat hivatása, célja és rendeltetése:

1./ A kezelésére bizott közüzemek vagyonának gondos, szakszerű megőrzése.

2./ A vagyontárgyak szakszerű fenntartásáról, javításáról, át és ujjáépítéséről és fejlesztéséről való gondoskodás.

3./ A közüzem céljának és hivatásának megfelelő, szakszerű, állandó, zavartalan, gazdaságos üzemeltetésének, üzemszolgáltatásának biztosítása.

4./ A közüzemek szolgáltatásainak mennyiség és értékbeni elszámolása és az esedékes követelések számlázása, beszedése és behajtása.

5./ A közüzemek vagyonával és jövedelmeivel a rendes kereskedő gondoskodásával való gazdálkodás.

6./ Az üzem termeléséhez, és működéséhez a vagyontárgyak fenntartásához, és üzemi működéséhez, fejlesztéséhez, át és ujjáépítéséhez szükséges munkálatok szakszerű irányítása, vezetése, az ehhez szükséges anyagoknak, eszközöknek, szerelvényeknek és áruknek stb.-nek gazdaságos beszerzése, megőrzése és felhasználása.

7./ A pénz és anyaggazdálkodásról és vagyonról a kereskedelmi törvényeknek és szokásoknak megfelelő pontos és hű számtartás, könyvelés vezetése.

8./ Vezetésére, kezelésére bizott közüzemek vagyonáról és jövedelmeiről, gazdálkodásáról évenként önálló, elkülönített mérleg és eredményszámola készítése.

8.§.

A közüzemi vállalat személyi és dologi kiadásait, illetve a közös vezetés kiadásainak megosztását, az egyes üzemek közötti arányszámát, a költségvetések tárgyalásakor - általában az igénybevételt véve alapul - a város törvényhatósági bizottsága állapítja meg.

Az egyes közüzemeket kizárólag és közvetlenül terhelő

személyi és dologi kiadások közvetlenül az illető közüzem terhére számolandók el.

9.§.

A közüzemi vállalat vezetésére és kezelésére bizott közüzemi vagyont, az egyéb községi vagyontól elkülönítve kell kezelni. A tulajdonjog az egyes közüzemeket saját vagyonukra nézve önállóan illeti meg. A közüzemi vállalat köteles minden egyes közüzem vagyont tulajdonjogilag és számtartásilag önállóan vezetni és kezelni. A kezelés és vezetésnek olyannak kell lenni, hogy bármelyik közüzem vagyona a vállalati kezelésből minden nehézség nélkül kivonható legyen. Minden közüzemről különálló anyag és pénzkönyvelés és ennek alapján külön mérleg és eredményszámla állítandó fel.

10.§.

Győr szab. kir. város közönsége a város közterületeinek üzleti és üzemi célokra való igénybevételének jogát kizárólagosan magának tartja fenn.

11.§.

A törvények által megszabott feltételek betartása mellett közüzemek létesítésére - Győr szab. kir. város közigazgatása alá eső területen egyedül és kizárólag a város közönsége jogosult.

A közüzemek létesítésére, azok igénybevételének megállapítására, szabályozására, használatuk műszaki és gazdasági feltételeinek megállapítására esetenként szabályrendeletet kell alkotni.

Ilyen szabályrendeletet a város közgyűlése csak legalább 2/3-ad többséggel névszerinti szavazással alkothat.

A szabályrendeletet jóváhagyás végett a kormányhatósághoz kell felterjeszteni és annak jóváhagyása és a kihirdetés után lép életbe.

12.§.

Közüzem létesítésnél meg kell állapítani az első létesítéshez szükséges alaptőke összegét és azt a város közönsége a közüzem, illetve a kezelő és vezető kereskedelmi vállalat rendelkezésére bocsátja.

13.§.

A közüzemi vállalat szervezetét, irányító, intézkedő, végrehajtó és ellenőrző szerveit, azok jog és hatáskörét általában

ez a szabályrendelet határozza meg.

Ügyrendi szabályzat kezelési és ellenőrzési szabályzatok, utasítások elkészítése az igazgatótanács hatáskörébe tartozik.

Az országos közüzemi tanács megszervezéséig, illetve működésének megkezdéséig az ellenőrzésről készített szabályzatok jóváhagyás végett a m.kir. belügyminiszterhez kell felterjeszteni.

14.§.

A közüzemi vállalatot a törvények, szabályrendeletek által meghatározott keretekben és szabályok mellett, általában kereskedelmi alapon, módon és szellemben kell vezetni.

A közüzemi vállalat csak a szabályrendeletekben kezelésére bízott közüzemek érdekében és céljaira köthet ügyleteket.

A közüzemek szolgáltatásait illetőleg a jogviszonyt az egyes közüzemek létesítéséről és használatáról alkotott szabályrendeletek határozzák meg, ettől eltérő jogügylet megkötése tilos, azért az igazgatótanács a város polgármestere és az ügyvezetők felelősi és vagyoni felelősséggel tartoznak.

A kereskedelmi vállalat beszerzési jogügyleteinél és szabályrendeletek alapján teljesített közüzemi mellékszolgáltatásoknál a kereskedelmi törvény jogszabályai és az általános kereskedelmi szokások az irányadók. Az ilyen ügyletek megkötésénél az igazgatótanácsot, polgármester és ügyvezetőket a rendes kereskedő gondossága kötelezi. Vagyoni felelősségük teljesen fennáll, ha szabályrendeletben adott hatáskörüket túllépték, vagy annak rendelkezéseit nem tartották be.

15.§.

A közüzemi vállalat minden vonatkozásban a m.kir. belügyminiszter törvényben szabályozott felügyeleti hatásköre alá tartozik.

II. Fejezet.

A közüzemi vállalat vezetésére hivatott szervek:

16.§.

A vállalatot irányítják, vezetik, igazgatják és ellenőrzik:

1./ A város törvényhatósági bizottsága.-

- 2./ Polgármester.-
- 3./ Igazgatótanács.-
- 4./ Ugyvezetők.-
- 5./ Országos közüzemi tanács.- / Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága./

17. §.

A közgyűlés hatásköre :

A tulajdonos város közönségének egyetemenét a város törvényhatósági bizottsága képviseli.

A vállalat irányításának, igazgatásának és ellenőrzésének legfőbb szerve.

A m.kir. belügyminiszter és más törvényes felettes hatóságok vagyonsfelügyeleti és ellenőrzési jogának érintése nélkül ennek a szabályrendeletnek az alapján a következő ügyekben határoz:

- 1./ Közüzemet létesít.-
- 2./ Közüzemek vállalati kezelésbe való vételét, vagy kivonását elhatározza.-
- 3./ A közüzemek igénybevétele, használatuk műszaki és gazdasági feltételeiről, szabályrendeletet alkot.-
- 4./ A közüzemi vállalat szervezetéről, igazgatásáról, vezetéséről és ellenőrzéséről szabályrendeletet alkot.
- 5./ Kijelöli a cégjegyzésre jogosult tisztviselőket és a polgármester, illetve helyettese akadályoztatása esetére a cégjegyző polgármester helyettesét.-
- 6./ Megállapítja az igazgatótanács által a polgármester útján előterjesztett költségvetést.
- 7./ Megállapítja a tulajdonos város intézetei, intézményei, hivatalai és üzemei részére teljesített szolgáltatások díjait és egységárait.
- 8./ Megszabja a díjak és szolgáltatások általános egységárait és azokat az irányelveket és legalacsonyabb határt, ameddig menően az igazgatótanács a viszonyok és körülmények mérlegelésével fogyasztói csoportok, vagy egyének részére kedvezményes árat állapíthat meg.-
- 9./ A költségvetés keretén kívül eső, illetve elő nem irányozott beruházások, bővítések, fejlesztések, át és ujjaépítések

iránt az igazgatótanács által a polgármester útján előterjesztett javaslatokra határozatot hoz. Megállapítja ezek költségvetését, költség-számítását és anyagi fedezetéről gondoskodik. -

10./ A közüzemeknek a város közigazgatása terén kívül eső fejlesztése felett határoz.-

11./ Állami, más közületi, vagy magánvállalatokkal való teljes, vagy részleges egyesülésre, együttműködésre, árszabályozási, fogyasztóterületi megosztási, közös beszerzési, kartel és kondíció stb. egyezményeket jóváhagyja.

12./ A közüzemek, vagy a közüzemi vállalat céljait szolgáló pénzkölcsönök felvételéről, összeg és lejáratra való tekintet nélkül határoz.

13./ 50.000 P.-t meghaladó munka és anyagszállításokat a közszállítási szabályzat szerint kiadja.-

14./ A közüzemek alaptőkéjét megállapítja, annak fel-
emelése, vagy leszállítása felett dönt, fedezetéről, illetve hovatordításáról intézkedik.-

15./ A vállalat ügyvezetőit, igazgatóit megválasztja és a velük kötött szolgálati szerződést jóváhagyja.-

16./ A vállalat alkalmazottainak szolgálati, fegyelmi és nyugdíjszabályzatát megállapítja.-

17./ A vállalat állandó nyugdíjjogosultsággal, illetve 3 hónapot meghaladó felmondási időre jogosult alkalmazottainak létszámát és ezeknél csoportonként a javadalmazás legalsó és legfelső mértékét, az egyéb alkalmazottak javadalmazásának általános irányelveit megállapítja.-

18./ Az évi mérleg kapcsán az igazgatótanács által behajthatatlannak minősített követelések végleges leírását elrendeli.-

19./ Peres és perenkívüli egyezségeket, ha azok alapul szolgáló összege 10.000 P. évi járadék esetén évi 600 P.-t meghalad,-
jóváhagyja.-

20./ Az egyes közüzemekről és a közüzemi vállalatról készített a kereskedelmi törvény és szokásoknak megfelelő évi mérleg és eredményszámlákat megállapítja és a felelős számadók részére a

felmentvényt megadja.-

21./ A közüzemek a kimutatott jövedelmi feleslegének hovafordításáról, illetve a veszteség fedezéséről, az egyes közüzemekről alkotott szabályrendeletekben alap és %-szerűleg megállapított értékesítési leírások figyelembevételével határoz.-

22./ A közüzemek igazgatótanácsának nem hivatalbóli 5 tagját 3 évenként megválasztja, illetve bármilyen okból bekövetkezett létszámcsökkenés esetén azt megbízások egységes lejáratáig azt kiegészíti. Az 5 tag közül egynek gyakorlatot folytató ügyvédnek, kettőnek kereskedelmi és kettőnek műszaki foglalkozásúnak, illetve képzettségűnek kell lennie.-

23./ Határoz mindazokban az ügyekben, amelyeket a város polgármestere az igazgatótanács véleményével való ellentét miatt előterjeszt.-

24./ Határoz az igazgatótanács tagok elmozdítása, felelőssége tárgyában, a polgármester, vagy közgyűlés tagjai által tett indítványok felett.-

25./ Indokolt szükség esetén a közüzemeknek, illetve vállalatnak bármely irányú megvizsgálását elrendelheti. Ezt elsősorban az illetékes felügyeleti hatóságtól kell kérnie. Jogában áll fontosabb ügyek felett való határozathozatal előtt külső szakértő meghallgatását elrendelni.-

26./ A közüzemek, vagy üzemágak megszüntetése, felszámolása, eladása, vagy bérbeadása feletti határozathozatal.-

27./ A polgármester, ügyvezetők fegyelmi és vagyoni felelősségét megállapítja és a kártérítési perek megindítására az utasítást megadja.-

28./ Határoz mindazon ügyekben, amelyeket törvények, kormányhatósági intézkedések, vagy jogszabályok hatáskörébe utalnak.

18.§.

A polgármester hatásköre:

A polgármester a közüzemek, illetve közüzemi vállalat tulajdonosának a város közönségének megszemélyesítője és képviselője. A vállalat intézkedő és végrehajtó szerveinek vezetője. Általában gondoskodik és felügyel, hogy a közüzemek

és a közüzemi vállalat céljaiknak és hivatásuknak megfelelő műszaki és gazdasági működésüket - a törvények, szabályrendeletek, szabályok, határozatok és utasítások pontos betartásával zavartalanul, gazdaságosan, a rendes kereskedő gondosságával folytassák.

A közüzemek, illetve közüzemi vállalat vezetésében és működésében az üzemi, kereskedelmi és várospolitikai célok és érdekek, a város erkölcsi és gazdasági céljainak megfelelően kellően összeegyeztethessenek.

A vagyonfelügyeleti, vagy más felsőbb hatóság és a város törvényhatósági bizottsága jog és hatáskörének érintetlen hagyása mellett, - ebben a szabályrendeletben az igazgatótanácsnak adott jog és hatáskörök figyelembevételével, - hatásköre részletesen a következő:

1./ Gondoskodik a felügyeletre jogosított hatóságok, törvényhatósági bizottság és az igazgatótanács intézkedéseinek, határozatainak, utasításainak az ügyvezetők és a hozzájuk beosztott szak és egyéb személyzet útján való végrehajtásáról.

2./ A törvényhatósági bizottság hatáskörébe tartozó ügyeket, a közüzemi vállalat igazgatótanácsával megfelelően előkészíteti és annak javaslatait határozathozatal végett, a törvényhatósági bizottság elé terjeszti. Ennek határozatait a megfelelő jogorvoslati intézkedések és szabályok betartásával jóváhagyás végett a m.kir. belügyminiszterhez, vagy más illetékes felsőbb hatósághoz, jóváhagyás végett felterjeszti.

3./ Hivatalból elnöke a közüzemi vállalat igazgatótanácsának. Helyettesítését illetőleg 1929 évi XL.t.c. 44.§. /2/ az irányadó.-

4./ Az igazgatótanácsban szavazategyenlőség esetén dönt.-

5./ Az igazgatótanács olyan határozatai ellen, amelyek véleménye szerint, törvényekkel, szabályrendeletekkel, rendeletekkel, közgyűlési határozatokkal, utasításokkal, vagy a város közönségének jól felfogott erkölcsi-, gazdasági-, vagy várospolitikai érdekével ellentétes- tiltakozását jelenti be.-

A tiltakozást részletes indokolásával együtt jegyző-

könyvbe kell venni.-

Ilyen igazgatósági határozat alapján nem szabad semmiféle további intézkedést tenni.

A polgármester és az igazgatótanács véleményeit részletes indokolással és jelentéssel a legközelebbi törvényhatósági közgyűlés elé kell terjeszteni, amelynek jogerős határozata lesz végrehajtandó.

Az ügy sürgősségének megbírálásával a polgármester köteles esetleg rendkívüli törvényhatósági közgyűlés összehívása iránt a szükséges intézkedéseket megtenni.

6./ A közüzemek, illetve vállalat közigazgatással kapcsolatos ügyeit az illetékes szervekkel, illetve azok útján soronkívül elintézteti.-

7./ A vállalat cégjegyzését az arra kijelöltekkel együtt ellátja.-

8./ Felügyel arra, hogy az igazgatótanács, ügyvezetők, tisztviselők és szakszemélyzet működése, törvényeknek és szabályoknak megfelelő legyen és abban a szakszerűség, gazdaságosság és a rendszeres kereskedő gondossága megnyilvánuljon.-

9./ Az igazgatótanácsot legalább félhavonként szükség szerint azonban bármikor ülésre összehívja.-

Az igazgatótanács 2 bármely tagjának akár szóbeli uton tett kérésére, az igazgatótanács ülését 3 napon belül összehívni köteles.-

10./ Gondoskodik arról, hogy az igazgatótanács üléseinek tárgysorozatát az ügyvezetők szakszerűen és gondosan előkészítsék. -

11./ Az igazgatótanács üléseiről jegyzőkönyvet vezet, amelyben úgy az előterjesztések, mint az azokra hozott intézkedések lényeges pontjai szabatosan, szakszerűen felveendők.-

12./ Az igazgatótanács jegyzőkönyveit annak egyik tagjával együtt hitelesíti.-

13./ Állandóan figyelemmel kíséri a közüzemek és közüzemi vállalat műszaki, kereskedelmi, gazdasági vezetését, ügyvitelét és ellenőrzését.

Veszély esetén, vagy visszaélés esetén saját felelős-

ségére azonnal intézkedik, amely intézkedés az igazgatótanácsnak bejelentendő.

Az észlelt, vagy tudomására jutott bármilyen visszaélést, szabálytalanságot, gondatlanságot köteles kivizsgálni és a vizsgálat eredményét javaslatával együtt határozathozatal végett az igazgatótanács elé terjeszteni.

14./ Joga van bármely üzem, vagy vállalat műszaki és gazdasági ügyvitelét, kezelését, ellenőrzését elsősorban a város közigazgatási tisztviselőivel, indokolt esetben külső szakértővel megvizsgáltatni. A vizsgálat eredményét javaslatával együtt az igazgatótanács elé kell terjeszteni.

15./ Amennyiben azt észlelné, hogy az igazgatótanács működése törvényekkel, szabályrendeletekkel, kereskedelmi szokásokkal, a közüzemek, a vállalat, illetve a város jól felfogott érdekeivel ellenkezik, úgy akár az egész igazgatótanács, vagy annak egyes ilyen működést kifejtő tagjai elmozdítására, illetve felmentésére a város közgyűlésének indokolt előterjesztést tesz. Amennyiben megítélése szerint elháríthatatlan veszély, vagy kár származnék, az igazgatótanács, vagy egyes tagjainak működéséből, úgy jogosult az egész igazgatótanács, vagy egyes tagjainak működését felfüggeszteni. Köteles ilyen esetben 8 napon belül a város törvényhatósági bizottság közgyűlésének összehívásáról intézkedni. Indokolt jelentését és javaslatát megtenni és egyúttal az új igazgatótanács, illetve igazgatósági tanácsi tag választása iránt előterjesztést tenni.-

16./ Az igazgatótanács tagjainak megválasztására 3 évenként, üresedés esetén- esetenként a város közgyűlésének javaslatot tesz.-

17./ Az igazgatótanács által- rendszeresített állásra, nyugdíjjogosultsággal, vagy 3 hónapot meghaladó felmondási időre való jogosultsággal- felfogadott alkalmazottak szolgálati szerződésének cégszerű aláírásához a polgármester aláírása szükséges, helyettese csak a polgármester tartós akadályoztatása esetén jogosult az aláírásra.

A polgármester rendelkezik a közüzemek és a vállalat személyzetével, jogosult azoknak közvetlen utasításokat adni.

18./ A vállalat alkalmazottai által elkövetett

visszaélősek, vétségek és szabálytalanságok esetében azok kivizsgálását elrendeli, elbocsájtásuk, megbüntetésük iránt az igazgatótanácsnak előterjesztést tesz és szükség szerint a vállalat nevében a bűnvád, vagy polgári perek megindítása iránt intézkedik.

19./ Az ügyvezetők előterjesztései alapján a vállalat alkalmazottainak felfogadása, előléptetése, fizetésjavitása, jutalmazása és rendkívüli szabadságolása ügyében az igazgatótanácsnak előterjesztést tesz.

20./ Intézkedik, eljár mindazon ügyekben, amelyeket törvények, vagy más jogszabályok, vagy a város közgyűlésének kormányhatóságilag jóváhagyott határozata hatás és jogkörébe utal.

19. §

Az igazgatótanács hatásköre:

Az igazgatótanács a közüzemnek, illetve vállalatot kezdeményező, irányító és intézkedő testületi szerve.

Hivatása a polgármesterrel együtt, illetve annak vezetése mellett a közüzemnek, illetve a vállalatot intézkedő működésének irányítása, vezetése és a végrehajtás ellenőrzése.

Feladata általában odahatni, hogy a közüzemnek működése, céljuknak, törvényeknek, szabályrendeleteknek, közgyűlési utasításoknak megfelelő szakszerű, gazdaságos, a város közönsége érdekeit szolgáló legyen.

Működését kizárólag testületi alapon fejti ki, egyes tagjainak önállóan, megbízás nélkül, semiféle intézkedő szerepe nincs.

A vállalat ellenőrzésében közvetlen megbízás nélkül is személyükben jogosultak, sőt kötelesek működést kifejteni.

Az igazgatótanács nem képviseli a vállalatot, illetve közüzemet s így 3-ik személyekkel szemben sem jogok szerzésére, sem kötelezettség vállalására jog és hatásköre nincs.

Az igazgatótanács tagjai a közgyűlés külön megbízása nélkül cégjegyzésre nem jogosultak.

Az igazgatótanács összeségében és egyénenként teljes gazdasági felelősséggel, kártérítéssel tartoznak a hozott határozatokért.

Felelősségük megítélésében a törvények, szabályok, rendeletek, közgyűlési határozatok, felügyeletre, ellenőrzésre jogosított hatóságok utasításáinak betartása mellett a rendes kereskedő gondossága az irányadó

Felelősségrovonás kérdésében a város törvényhatósági bizottsága határoz.

A kártérítési perben a győri kir. törvényszék az illetőkes.

A közüzemek, illetve vállalat igazgatótanácsa 10 tagból áll.

Hivatalból tagjai:

- 1./ Polgármester, illetve helyettese, mint elnök.
- 2./ A város tiszti főügyésze.
- 3./ A város főszámvevője.
- 4./ A város közgyűlése által kijelölt két lehetőleg jogi, illetve műszaki képesítéssel bíró, VII-ik fizetési osztályba tartozó tisztviselő.

5 tagot 3 évenként a város törvényhatósági bizottság tagjai közül választ;

Még pedig: a./ 1-t gyakorló ügyvédek közül, b./ 2-t műszaki képzettségű tagjai közül, akik közül a lehetőség szerint legalább 1-nek gépészmérnöknek kell lennie, c./ 2-t kereskedelmi, ipari képzettségű tagjai közül, 1-t lehetőleg kereskedelmi pénzügyi, 1-t ipari foglalkozásuk közül.

Bármely tag újra választható.

Az időközi választások az egységes lejáratú időkig érvényesek.

A hivatalbóli tagok megbízása szolgálat alóli felmentésükkel, ^{megszűnik} választott tagok választása ^{lejárat előtt} törvényhatósági bizottsági tagságuk elvesztésével összeférhetetlenség megállapításával, elmozdításukkal, vagy lemondásukkal szűnik meg.

A közgyűlés a polgármester indokolt előterjesztésére, vagy törvényhatósági tag által tett indítványra az igazgatóság tagjait notáriális kártérítési igény fenntartásával bármikor elmozdithatja.

Az igazgatótanács tag, aki 3 egymás után következő ülésről igazolatlanul, vagy az év folyamán 6 havi rendes igazgatósági ülésről akár igazoltan is elmarad, igazgatótanács tagjáról lemondottnak tekintendő és a polgármester a legközelebbi közgyűléshez új tag választ

tása iránt köteles előterjesztést tenni.

Az üzem igazgatótanácsának nem lehet tagja az, aki maga, vagy hozzátartozói révén összeférhetetlen.

Az összeférhetetlenség kérdésében a város törvényhatósági bizottsága határoz.

Általában összeférhetetlen az, aki bármelyik közüzemmel azonos, vagy rokontermészetű üzem, vállalat, vagy üzletnek tulajdonosa, társtulajdonosa, alkalmazottja, igazgatósági felügyelő, bizottsági, választmányi tagja, állandó ügyésze, ügyvédje, vagy az ilyen vállalattal állandó nyilvános pályázaton kívüli szerződéses viszonyban van.

Nem lehet tagja a közüzem igazgatótanácsának, aki a vállalat ügyvezető igazgatóival, 6 hónapnál hosszabb felmondási idő jogosultsággal bíró alkalmazottaival felmenő, lemenő, vagy sógorsági rokonságban van.

Az igazgatótanács tagja fel vagy lemenő rokona a közüzemekkel anyag és munka vállalásából és szállításából kifolyólag semmi érdekeltségi viszonyban nem lehet.

Az igazgatótanács tagja a maga, vagy vállalata részére a közüzemek szolgáltatásai után a közgyűlés által, áru és anyag szállítások, melléktermékek után az igazgatótanács által megállapított általános egységárakból, díjszabásokból, csak a város közgyűlése útján kaphat engedményeket.

Az igazgatótanács csak akkor határozatképes, ha az elnökön kívül 6 tag van jelen, akik közül 3 választott tagnak kell lennie.

Ülésein csak a tagok, ügyvezetők, előadók és a meghívott szakértők lehetnek jelenek.

Határozatait egyszerű szótöbbséggel hozza. Az elnök elrendelheti, vagy bármely tag kérheti a titkos szavazást. A kisebbség jogosult véleményének, a jegyzőkönyvbe való felvételét, fontosabb esetekben a törvényhatósági bizottság elé való terjesztését kérni.

Az igazgatótanácsnak előadói a vállalat ügyvezetői. Szavazati joguk nincs. Az igazgatóság ülésein megjelenni s az előterjesztéseket megtenni és a felvilágosításokat megadni kötelesek.

Az igazgatótanács tagjai a város közgyűlése által év-

ről- évre megállapított tiszteletdíjban rész-esülnek.

Ha az igazgatótanács egy, vagy több tagját- kőpzettségüknek megfelelő részletes vizsgálattal, felügyelettel, átvétellel, felülvizsgálattal, vagy javaslat kidolgozásával bizza meg, úgy annak részletesen felsorolt és igazolt kész kiadásain kívül, szakértői díj megállapítására van igénye. A szakértői díjat műszaki munkálatoknál az Országos Mérnök Kamara, könyvvizsgálói munkáknál 1930 évi V.t.c. alapján kibocsájtott 45/91.I.M. rendelet alapján kell megállapítani.

Hatásköre részletesen:

- 1./ Evenként szeptember hónapban összeállítja a köz-üzemek elkülönített, részletesen indokolt költségvetéseit.-
- 2./ Javaslato^t tesz a díjak és szolgáltatások általános és legalacsonyabb egységárak megállapítására.
- 3./ A város háztartása, intézményei, hivatalai és üzemei részére teljesített szolgáltatások, díjak és egységárainak megállapítására javaslatot tesz.
- 4./ A jogerősen megállapított költségvetés végrehajtásáról intézkedik és ellenőrzi annak betartását.
- 5./ A költségvetésbe felvett anyag és munkaszükségletnek beszerzésére árunemenkint, munkálatonkint évi 2000 P. értékhatárig az ügyvezetőknek a felhatalmazást megadja. Evi 2000 P.-től évi 50.000 P.-ig terjedő munkák és anyagokra a versenytárgyalásokat a közszállítási szabályzatnak megfelelően kiírja és a munkát, vagy szállítást vállalatba adja.
- 6./ Az ügyvezetők alkalmazására ^{és} szolgálati szerződésére a törvényhatósági bizottságnak vélemény^t ad.
- 7./ A törvényhatósági bizottság által megállapított költségeken felül nyugdíjkeretbe tartozó, nyugdíjjogosultsággal bíró, vagy 3 állandó sätus keretöbe tartozó, nyugdíjjogosultsággal bíró, vagy 3 hónapot meghaladó felmondási időre jogosult alkalmazottakat megválasztja és azok szolgálati szerződését megállapítja.
- 8./ Az ügyvezetők által alkalmazandó, az üzem rendszeres folytatásához, fenntartásához és kezeléséhez állandóan szükséges személyzet létszámát, javadalmazásuk legalsó, legfelső határát megállapítja.
- 9./ A heti, napszám és órabér mellett, az ügyvezetők által felfogadott személyzet átlagos legalacsonyabb és legmagas-

sabb munkabórét megállapítja.

10./ Gondoskodik és ellenőrzi, hogy az anyag és áru-készletek a szükségletnek megfelelő mennyiségben és minőségben raktáron legyenek és azok kezelése, felhasználása szakszerűen és gazdaságosan történjék.

11./ Gondoskodik, hogy az áru, anyagbeszerzés, kiadás, felhasználás, általában az áru és anyagforgalom megfelelő módon nyilvánvántartassék és ellenőriztessék.

12./ Évenként többször ellenőrzi a raktárok kezelését, nyilvánvántartását, az évvégi leltározást teljesíti.

13./ Az ügyvezetők által javasolt áruselejtezést elrendeli.

14./ A teljesített munkák, anyag és áruszállítás fejében esedékes követeléseket véglegesen utalványozza.

15./ Megállapítja, hogy az ügyvezetők milyen szabályok és feltételek mellett, milyen természetű és összegű kiadásokat jogosultak utalványozás nélkül előzetesen teljesíteni.

16./ A közgyűlés által megadott felhatalmazás keretén belül üzemi, kereskedelmi, vagy várospolitikai okokból egyes fogyasztói csoportoknak, vagy egyeseknek kedvezményes díjat, árat állapít meg. A kedvezményes ár megállapításánál az esetleg fennálló törvényes rendelkezéseket figyelembe kell venni. Azt úgy kell megállapítani, hogy az a mindenkori önköltségi, gyártási, termelési árhoz igazodjék, illetve, hogy annál kisebb ne legyen.

A saját ár kiszámításnál a gyártási, általános / foglalkozási költségeken felül egészben, vagy részben az értékesítési leírásokból, az alaptőke után fizetett kamatokat is számításba kell venni. Ennél kisebb egységár megállapítására az igazgatótanács előterjesztése, illetve javaslata alapján csak a város törvényhatósági bizottság jogosult.

Az egységár kedvezményeket csak az igazgatótanács jogosult megállapítani, ennek határozata alapján lehet szabályszerű cégjegyzőssel az érdekelt fogyasztókkal a köztárgyat váltani, vagy őket az engedélyről értesíteni.

Az engedmények megállapítása rendszerint csak egy költségvetési évre történhetik. Az önköltségi árhoz igazodó kedvezmény megadását további két esztendőre az igazgatótanács biztosíthatja. Ennek hosszabb időre való kedvezményes árbiztosítása a város törvényhatósági bizottság hatáskörébe tartozik.

17./ Az igazgatótanács időről-időre megállapítja azokat az anyag és munkabéreket, amelyeket az egyes üzemek az általuk kizárólagossági jogon, vagy iparengedély alapján végzett munkákért felszámíthatnak.

18./ Megállapítja a rendes üzemmenet folytán előállított melléktermékeknek és cikkeknek - az országos átlagár alapján a helyi értékesítési viszonyokhoz alkalmazkodó - átlagos egységárát. Esetenkint önköltségi árat meg nem haladó kedvezményes árat engedélyez.

19./ A kölcsönberendezések, mórök, után fizetendő kölcsön és használati díjakat megállapítja.

20./ Engedélyezi az olyan hiteltullépéseket, amelyek a rendes üzemvitelhez tartozó olyan kiadási többletekből állanak elő, amelynek okozója a vállalat szolgáltatásainak nagyobb mértékű igénybevétele és amelynek fedezete a bevételek emelkedésében megvan. Az engedélyezett hiteltullépésekről a zárszámadással kapcsolatban készített üzleti jelentésben, a város közgyűlésének jelentést kell tenni.

21./ Jogosult és köteles a vállalat pénz és értékkezelését figyelemmel kísérni és legalább negyedévenként váratlan pénztár és hivatalvizsgálatot tartani.

22./ Kijelöli a pénztárat kezelő és ellenőrző tisztviselőket. Gondoskodik a pénztár tűz és betörésmentes biztosításáról. Kijelöli azokat a pénzügyintézeteket, amelyekkel az egyes üzemek, vagy a vállalat állandó, vagy időszakos összeköttetést tarthat fenn és meghatározza a pénztárban tartható pénzkészlet összegét.

23./ Az igazgatótanács közvetlen tapasztalatai és megfigyelései alapján tartozik a vállalat műszaki és gazdasági vezetékeinek helyességéről meggyőződni, illetve azt ellenőrizni.

24./ Az igazgatótanács, vagy annak megbízásából bármely tag jogosult az üzemek, gyár telepét, berendezéseit, vezetőkeit megtekinteni és amennyiben saját személyében kellő szakképzettséggel

rendelkezik, azokat megvizsgálni.

Az üzemek alkalmazottai kötelesek a kívánt felvilágosításokat megadni.

Az ellenőrzésről, illetve szemléről az üzem műszaki igazgatóját előzetesen értesíteni kell, aki abban részt venni és a felvilágosításokat megadni köteles. Vizsgálatot, ellenőrzést, a veszélyes részekben való tartozkodást csak szakképzett igazgatótanácsosi tagnak szabad megengedni.

Az igazgatótanács egyes tagjai vizsgálatok tartására az igazgatótanács megbízása, visszaélés, vagy gondatlanság gyanúja esetén a polgármester külön felhatalmazása alapján jogosultak.

25./ Az igazgatótanács tagjai az üzem vezetőjének, tisztviselőinek, vagy alkalmazottainak közvetlenül semmiféle utasítást nem adhatnak. Veszély esetén az ügyvezetőket kell ilyenek adására felhívni.

26./ A költségvetés keretén kívül eső beruházások, bővítések, fejlesztések, újjáépítések iránt a közgyűlésnek tervekkel, költségvetéssel, költségszámítással, jövedelmezőség kimutatásával és az anyagi fedezet megjelölésével előterjesztést tesz.

27./ Jóváhagyott céltartalékok rendeltetésszerű felhasználását 10.000 P. értékhatárig engedélyezi, ezenfelül ilyenek felhasználására a közgyűlésnek javaslatot tesz.

28./ Alkalmazottak részére fizetési előleget engedélyez.

29./ Az igazgatótanács havi ülésein feltétlenül tárgyalni kell.

a./ Az elmúlt hónap üzemi és üzleti működésének eredményeti, mennyiségi és pénzbeli statisztikáját.

b./ A havi üzemi és üzleti eseményjelentést.

c./ A közgyűléshez teendő előterjesztéseket.

d./ Személyzeti ügyeket.

e./ Az elmúlt hónapban beérkezett panaszokat és azok elintézését.

f./ Indítványokat.

30./ Jegyzőkönyvet az ügyvezetők vezetik.

31./ Az üzemvezetők által előterjesztett üzem, anyag és pénzügykezelési, könyvelési és kezelési utasításokat, szabályzatokat jó-

vághagyják.

32./ Az igazgatótanács határoz, véleményt ad a közüzemek azon kérdéseiben, amelyeket törvény, szabályrendelet, vagy más jogszabály, illetve a város törvényhatósági bizottsága jogerős határozattal hatáskörébe utal.

IV. Fejezet.

Ugyvezetés.

20.§.

Az ügyvezetés feladata az üzem közvetlen műszaki és kereskedelmi vezetése, a közgyűlés, az igazgatótanács és polgármester határozatainak, intézkedéseinek végrehajtása.

Előkészíti, műszakilag és gazdaságilag részletesen kidolgozza az igazgatótanács és a közgyűlés hatáskörébe tartozó ügyeket.

Az ügyvezetés két főcsoportra tagozódik: a./ műszaki teljesítményt adó üzemi vezetésre, b./ a kereskedelmi tevékenység, beszerzés és eladással foglalkozó üzleti vezetésre.

A műszaki, üzemi vezetős feladata általában a műszaki ügyvitel.

Az üzemek rendeltetésszerű működésének, termelésének zavartalan biztosítása.

A gazdaságos termelés és üzemvitel módjainak és eszközeinek keresése és kivitele.

Az új létesítések, továbbfejlesztések, átépítések, fenntartás, műszaki előkészítése, kivitele, ellenőrzése.

Az üzemi termelés eredményeinek minőség és mennyiség szerinti kimutatása.

A kereskedelmi vezetés feladata általában a gazdasági, kereskedelmi és pénzügyi ügyvitel.

Az olcsó beszerzés, a megfelelő értékesítés, a vállalat külső üzleti tevékenységének, kapcsolatainak vezetése, a vállalat tarifapolitikájának kidolgozása és fogyasztók szerzése.

A vállalat pénzügyeinek irányítása és vezetése fedezet és fizetőképesség szempontjából.

A vállalat mindkét irányu működésének tükrét adó pontos könyvelés, számtartás vezetése.

Az ügyvezetés két ágazata együttesen egymással karöltve

kell, hogy működjön az általános üzemi és üzleti célok elérése. A feladatok megvalósításában különválasztva szakszerűség szerint a működést.

Az ügyvezetők működése a maguk hatáskörében önálló, a vállalat működésében pedig egymásmellé rendelt.

A közüzemi vállalat üzemi és kereskedelmi, ^{és} gazdasági tevékenységét önállóan és különállóan egy-egy ügyvezető igazgató vezeti.

Az ügyvezető igazgatók közvetlenül a város polgármesterének, illetve az igazgatótanácsnak vannak alárendelve.

Az ügyvezetők hatás és jogkörét szabályrendelet, ennek alapján és keretén belül a szolgálati szerződésük, polgármester és igazgatótanács jogosult megállapítani, változtatni.

Harmadik személyekkel szemben a kereskedelmi törvény cégvezetőire, egyéb törvényekben az üzemvezetőkre megállapított jogszabályok az irányadók.

A jelen szabályrendelet, más jogszabályok és hatóságok korlátozásainak betartásáért az ügyvezetők fegyelmi és vagyoni felelősek.

Az ügyvezetők szakszerűen és a rendes kereskedő gondosságával tartoznak eljárni.

Felelősségüket nem szünteti meg az a tény, hogy a polgármester, illetve igazgatótanács javaslatukat elfogadta, illetve intézkedésüket jóváhagyta.

Amennyiben a polgármester illetve igazgatótanács határozatával szemben aggályuk van, joguk van ennek jegyzőkönyvbe vételét kivánni. Ebben az esetben csak az intézkedés szakszerű és gondos határozat szerinti végrehajtásáért felelősek.

Javadalmazásukat, szolgálati viszonyukat felmondási, nyugdíjigényüket, fegyelmi eljárást és büntetéseket, birói, fegyelmi, anyagi felelősségüket a velük kötött szolgálati szerződés szabályozza.

Helyetteseiket a megfelelő képzettségű és képességű tisztviselők sorából az igazgatótanács jelöli ki.

A műszaki igazgatónak gépészmérnöki oklevéllel, illetve az 1931 évi XVI.t.c.-ben előírt törvényes képesítéssel és legalább 10 évi gyakorlattal kell bírnia.

A kereskedelmi igazgatónak legalább középiskolai érettségi bizonyítvánnyal és 15 éves gyakorlattal kell bírnia.

Az ügyvezetők kötelesek minden üzleti eseményt levelezéssel elintézni.

A terhed megállapodásokat nem tartalmazó üzleti levelezéseket az ügyvezetők együttesen írják alá.

Terhed megállapodásról szóló levelezést az ügyvezetőknek adott megrendelési jog kivételével csak a vállalat cégzáró aláírásával lehet továbbítani, ennek elmulasztásáért az ügyvezetők feyelmileg és anyagiilag felelősek.

Az ügyvezetők az igazgatótanácsban tanácskozási joggal bírnak.

A műszaki és kereskedelmi igazgató egymásmellé rendelt szerepkörben, az üzem érdekeit szemelött tartva, összhangban tartoznak működni, ezért egymást hatáskörükben előfordult fontosabb és rendkívüli eseményekről állandóan tájékoztatni kötelesek.

Az ügyvezető igazgatóul csak az választható meg:

- a./ aki magyar állampolgár,-
- b./ feddhetetlen előéletű,-
- c./ törvényes képesítéssel rendelkezik,-
- d./ a szolgálatba lépés alkalmával testileg és szellemileg alkalmas voltát hatósági, orvosi bizonyítvánnyal igazolja,-
- e./ nyugdíjjogosultság esetén a 40-ik életévét még tul nem haladta.

A közüzemek jelenlegi alkalmazottaira a mai beosztásokban, a jövőbeni átninósítésük, illetve előmenetelük esetén a d. és e. pontok nem vonatkoznak.

Az ügyvezetők általában kötelesek mindazon képzettségüknek megfelelő és a közüzemek működésével kapcsolatos mindazon teendőket ellátni, amit jogszabályok, vagy intézkedésre jogosítottak hatáskörükbe utalnak.

Üzemi igazgató hatásköre:

21. §.

1./ A közüzemek műszaki vezetése.

2./ Képviseeli az üzemeket műszaki bejárásokon, szemléken és műszaki tárgyalásokon. Eljárásáról jelentést tesz, a megállapodásokról

kat az igazgatótanács hagyja jóvá.

3./ A gépészeti berendezések, gépházak, telepek, hálózatok állandó jókarban, üzemképes állapotban való tartása.

4./ Megállapítja a részletes üzemviteli utasítást, üzemtervezetet, ~~és~~ ^{az} üzemi munka és személyzet beosztást.

5./ Az üzemekhez szükséges a közgyűlés, illetve igazgatótanács által megállapított létszámon belül 3 hónapnál rövidebb felmondási időre jogosult alkalmazottakat felfogadja, elbocsátja. Javadalmazásukat a szabályrendelet, szabályzatok keretén belül megállapítja.

A 3 hónapnál nagyobb felmondási idővel, vagy nyugdíjjogosultsággal bíró alkalmazottak felfogadására és szolgálati szerződősűkre az igazgatótanácsnak javaslatot tesz.

6./ A vezetés alatt álló személyzetnek, főnök~~ök~~ ^{ok} ~~ok~~ ^{ok} Azokat beosztja és felettük korlátlanul rendelkezik. Szabadságidőt engedélyez, betegség és távollét esetén helyettesítésükről, pótlásukról gondoskodik.

7./ Az óra, napszám és hetibóros személyzetet felfogadja, elbocsátja, javadalmazásukat megállapítja.

8./ Megállapítja, hogy az üzemekhez és fenntartáshoz szükséges anyagok, szerek és eszközök legkisebb és legnagyobb mennyiségét, ezek beszerzésének műszaki feltételeit.

9./ A termelés és a fenntartás részére szükséges kézi beszerzésű anyagokat, szereket és eszközöket 2000 P. összeg erejéig a költségvetés keretén belül írásban megrendeli.

10./ Ellenőrzi, hogy a szállított anyagok az általános műszaki előírásoknak és a megrendeléseknek megfeleljenek.

11./ A felhasználásra műszakilag alkalmatlan áruk és anyagok selejtezésére javaslatot tesz.

Ezen az értékhatáron felül és a közszállítási szabályzat szerint ajánlati felhívás, vagy versenytárgyalás alá eső beszerzéseknek a./ kiírását, b./ ajánlatok beszerzését, c./ előzetes költségvetését, elkészíti.

A szállítás kiadására az igazgatótanácsnak jelentést tesz.

12./ Az üzemzavarok és hiányok sürgős kijavitása iránt intézkedik. Ilyen esetekben szükség szerint szóbeli megrendelések adására is jogosult, amelyeket következő nap írásba kell foglalni.

13./ Az üzemben és a fenntartásnál foglalkoztatott személyzet és a közönség biztonságát szolgáló védő, megelőző intézkedéseket megteszi.

14./ Személyében viseli a büntető és vagyoni jogi felelősséget, azokért a balesetek és károkért, amelyek az üzemek hibás, gondatlan kezelése, védő és elővigyázati intézkedések elmulasztása folytán bárkit érnek.

15./ Az üzem gazdaságos teremtését, tovább fejlődését szolgáló építkezések, befektetések műszaki terveit, kiirási műveleteit, költség és jövedelem számítását elkészíti, a jogerős felhatalmazások alapján azok műszaki kivitelét végrehajtja, ellenőrzi.

16./ A vezetése alatt álló közművek, telek, épületek, gép- és felszerelési leltárkönyvektől térképét, szakszerűen a főkönyvi számlákkal szomszerűen, egyezően elkészíti, a változásokat azokon keresztül vezeti.

17./ A magánfogyasztóknak a közüzemek hálózatba való kapcsolásához szükséges munkálatokat elvégzetteti. A magán berendezések terveit felülvizsgálja, kivitelre az engedélyt megadja.

18./ A magánberendezéseket és felszereléseket állandóan ellenőrzi, hogy azok működése a biztonsági és üzemhasználati feltételeknek megfelelő-e. A hiányok pótlására intézkedik, szükség esetén büntetésként a hibás magánberendezést a hálózatból kikapcsoltatja.

19./ A jelentett hibákat, helytelen működést kivizsgáltatja s annak megszüntetésére intézkedik.

20./ Gondoskodik, hogy a közüzemek használói megfelelő fogyasztást mérő berendezésekkel legyenek ellátva. A mérők jókarban, üzemképes állapotban való tartásáról a törvényes és azonkívül szükséges hitelesítéséről gondoskodik.

21./ Az igazgatótanács által megállapított időben és módon magánfogyasztás mennyiségének megállapításáról, mérők leolvasásáról gondoskodik és adatokat számlázás végett azonnal a kereskedelmi irodánál átadja.

22./ Az üzemhasználati korlátozások szükségességét megállapítja s a fogyasztó közönség figyelmét ezekhez való alkalmazkodásra felhívja.

23./ A telepeknek mérőeszközökkel való ellátásáról gon-

doskodik és a teljesítmény mennyiségi és statisztikai feldolgozására szükséges szabályzatot, utasítást elkészíti.

23./ Az igazgatótanácsnak havonként, a város közgyűlésének az évi mérleg kapcsán az üzem működéséről részletes statisztikai adatokkal alátámasztott és felszerelt jelentést ad.

24./ A gazdaságosabb termelést, fejlesztést célzó műszaki megoldások megvalósítására az igazgatótanácsnak, illetve a város törvényhatósági bizottságának részletesen kidolgozott javaslatokat tesz. Ugyanigy tesz javaslatot új üzemek létesítésére, vagy a meglévőnek vállalati kezelésbe való vételére.

25./ Teljes anyagi, fegyelmi és büntetőjogi felelősség mellett gondoskodik a közüzemek vagyonának szakszerű és gondos megőrzéséről és fenntartásáról.

26./ Az üzemi termelés minőségét állandóan ellenőrzi.

27./ A költségvetés előkészítésében közreműködik, illetve ahhoz az adatokat megadja.

28./ A raktárakból felhasznált anyagokról kiadási utalványokat ad. Ezeket elszámolás és számlázás végett a kereskedelmi irodának átadja.

29./ Az állandó és ideiglenes személyzet foglalkoztatásáról megfelelő nyilvántartásokat, utalványokat vezet és ezek alapján a munkabér kifizetések, belső elszámolások és számlázáshoz szükséges adatokat a kereskedelmi irodának átadja.

30./ A betegség és baleset biztosítási bejelentéseket és ezzel kapcsolatos teendőket ellátja.

31./ Az igazgatótanács ülésein résztvenni és annak, valamint a város polgármesterének az ülésen és ülésenkívül is a szükséges felvilágosításokat megadni és jelentéseit megtenni köteleles.

32./ Törvények, szabályrendeletek, utasítások gondos szakszerű és pontos kiviteléről gondoskodik és azokat ellenőrzi.

33./ Köteleles mindazon teendőket ellátni, amit jogszabályok, vagy intézkedésre jogosított ^{ak} hatáskörébe utalnak.

22. §.

A kereskedelmi igazgató hatásköre:

Általában vezeti, irányítja és ellenőrzi a közüzemek, il-

letve közüzemi vállalat üzleti, gazdasági tevékenységét. A kereskedelmi iroda főnöke.

1./ Az üzemi igazgatóvés a könyvelés adatai alapján a közüzemek költségelőirányzatát augusztus 31-ig elkészíti és szeptember 15-ig az igazgatótanács elé terjeszti.

2./ A költségvetés betartását állandóan ellenőrzi. Hiteltullépéseket, azok fedezésének módját az igazgatótanácsnak bejelenti. Szükség esetén pótköltségvetést készít.

3./ Az üzemek díjainak, egységárainak megállapítására szolgáló javaslatokat kidolgozza, az önköltségi árat a könyvelés alapján kiszámítja.

4./ Javaslatot tesz az igazgatótanácsnak kedvezményes fogyasztói árak megállapítására.

5./ Állandóan figyelemmel kíséri a közüzemek eredményét, tarifapolitikáját, ezekre vonatkozólag az igazgatótanácsnak javaslatokat tesz.

6./ Rendelkezik a közüzemek és vállalat kereskedelmi adminisztrációval foglalkozó személyzet felett, megállapítja munkarendjüket. A munkájukra felügyel, azt ellenőrzi.

7./ 3 hónapnál kisebb felmondási idővel bíró alkalmazottakat felfogadja, elbocsájtja. Járandóságukat megállapítja.

8./ Állandó státus keretébe tartozó alkalmazottak ügyében az igazgatótanácsnak javaslatot tesz.

9./ Szabadságot engedélyez, betegség és egyéb távollét esetén a helyettesítésről gondoskodik.

10./ A műszaki igazgató megállapításai, a szabályrendeletek intézkedései, az igazgatótanács határozatai alapján, kiveti a díjakat és számláztatja a teljesített anyag és munkaszállításokat.

11./ Gondoskodik az esedékessé vált követelések beszédéséről, behajtásáról, intés, perlés és végrehajtás iránt intézkedik.

12./ A behajthatatlanná vált követelések leírására az igazgatótanácsnak tételekint, részletesen indokolt javaslatot tesz.

13./ Új fogyasztók és vevők szerzése iránt a szükséges intézkedéseket megteszi. Velük az egységár, illetve számlázandó munka és anyagára vonatkozó tárgyalásokat lefolytatja. A megrendeléseket,

amennyiben azok az igazgatótanács által megszabott koron belül vannak, felveszi, egyébként az igazgatótanácshoz betérjeszti.

14./ Gondoskodik arról, hogy a közüzemek mindögyike rendszeres, a kereskedelmi törvényeknek és szabályoknak, szokásoknak megfelelő anyag és pénz könyvelési, számtartási, rendszerrel bírjon.

15./ A kereskedelmi adminisztráció gazdaságos működéséről és a belső ellenőrzés rendszeréről gondoskodik.

16./ Az üzemi igazgatóval együttesen előkészíti az anyagbeszerzés, közszállítási szabályzat szerint való kiadását és az igazgatótanács határozata alapján a megrendelés iránt intézkedik.

17./ Gondoskodik arról, hogy a közüzemek, illetve vállalat anyagkezeléséről megfelelő nyilvántartás, számtartás vezettessék és a raktárkezelést mennyiségi szempontból ellenőrzi.

18./ Az anyag és munkaszállításokról szóló számlákon az átvételt, illetve munkateljesítést, az anyagkezelő, illetve az üzemi igazgató tartozik igazolni. Kereskedelmi igazgató azt ellenőrizve megállapítja, hogy a számla, megrendelés előírásainak, feltételeinek megfelelő-e. A számszerű helyességet megállapítja, a könyvelésről és kifizetéséről gondoskodik.

19./ Gondoskodik, hogy az üzemek kötelezettségeik teljesítésére mindenkor megfelelő pénzfedezettel rendelkezzenek.

20./ Gondoskodik arról, hogy a közüzemekben bármilyen minőségben foglalkoztatott személyzet munkája, illetve javadalmazása, a számtartási rendnek megfelelően elszámoltassék és a felek érdekében tett munkák megfelelő módon számláztassanak.

Az üzemi igazgató adatai alapján gondoskodik a heti, havi bérjegyzőkek számszerű összeállításáról, a levonások figyelmenbe vételével történő szárafejtésről és kifizetéséről.

21./ Az üzemi igazgató adatai alapján eszközölt O.T.I., M.A.B.I. betegség és baleseti esedékes díjak kifizetéséről gondoskodik.

22./ A teljesített kifizetéseket okmányaikkal együtt két hetenként utalványkönyvbe foglalja, lényegi és számszerű helyességét megállapítja, utalványozás végett az igazgatótanács betérjeszti.

23./ A közüzemek és vállalat könyveinek havonkénti zárlatáról /próbamérleg/ összeállításáról gondoskodik és ennek alapján az igazgatótanácsnak a közüzemek üzleti eredményeiről havonként a város

törvényhatósági bizottságának a mérleg és zárószámadással kapcsolatban az üzemigazgatóval együtt évenként jelentést ad.

24./ Elkészíti az üzemek, kereskedelmi törvényeknek, szabályrendeletnek, utasításoknak megfelelő évi mérleg és eredmény-számláját és azt a kereskedelmi törvényben meghatározott felelősség mellett aláírja. Az értékesükkenési leírások szabályszerű könyveléséről gondoskodik. A Készletek és követelések reális értékelését ellenőrzi. A kétes követelések összegét az igazgatótanácsnak bejelenti.

25./ Bővítések, fejlesztések át és ujjaépítésekre engedélyezett hitelekéről részletes elszámolást készít és terjeszt az igazgatótanács, illetve törvényhatósági bizottság elé.

26./ A közüzem, illetve vállalat pénzkészletének az igazgatótanács által kijelölt pénztintézeteknél való elhelyezéséről gondoskodik.

27./ Állandóan és rendszeresen ellenőrzi a vállalat pénztárkezelését. Gondoskodik a tűz és betörés elleni biztosításról.

28./ A kereskedelmi ügyvezetés dologi szükségleteit 2000 P. értékhatárig megrendeli.

29./ Az igazgatótanács ülésein résztvesz, annak jegyzőkönyvét vezeti, kérdésekre felvilágosításokat adni köteles.

30./ A polgármester, igazgatótanács utasításait elintézi, végrehajtja.

31./ A vállalat pénz statisztikai szolgálatát irányítja és vezeti.

32./ Nemfizetés esetén a fogyasztónak hálózathálól való kikapcsolása iránt az ügyvezető igazgatót megkeresi.

33./ Elintézi a közüzemek mindazon gazdasági vonatkozású ügyeit, amelyet jogszabályok, vagy arra jogosítottak hatáskörébe utalnak.

23. §.

Tisztviselők és alkalmazottak.

A közüzem alkalmazottak jogviszonyát általában a kereskedelmi és ipari törvények határozzák meg.

Az ügyvezető igazgatók jogviszonyát részletesen a velük kötött szolgálati szerződés határozza meg.

A közüzemek alkalmazottai két csoportba soroztatnak:

- a./ A közgyűlés által megállapított s az üzem rendszeres folytatásához szükséges állandó személyzet,-
 - b./ szükséglet szerint váltakozó személyzet,-
- Állandó alkalmazottul csak azt lehet alkalmazni, aki:
- a./ magyar állampolgár,-
 - b./ feddhetetlen előéletű,-
 - c./ az állásra, törvényekben, szabályrendeletben, vagy az igazgatótanács által előírt elméleti képesítéssel és gyakorlattal rendelkezik,-
 - d./ szolgálatbalépés alkalmával testileg és szellemileg alkalmas voltát hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja,-
 - e./ az üzem szolgálatbalépésekor 40-ik életévét még nem töltötte be,-
 - f./ katonai, jelentkezői kötelezettségének eleget tett,-
- A d./, f./ feltételek a már szolgálatba levőkre nem vonatkoznak.

Az e./ pont alól indokolt esetben az igazgatótanács felmentést adhat.

Az ügyvezetők kivételével minden a közüzem, vagy vállalat szolgálatába lépő műszaki és kereskedelmi alkalmazott az igazgatótanács által megállapított próbaidős szolgálatot tartozik teljesíteni. Ennek letelte után, vagy minden jogigény nélkül megszűnik az alkalmazása, vagy pedig vele az arra jogosítottak szolgálati szerződést kötnek.

Az alkalmazottak az üzleti titoktartás kötelezi.

Kötelesek felsőbbbségük utasítását lelkiismeretesen, pontosan teljesíteni. A kiadott munkarendhez, beosztáshoz és szolgálati utasításokhoz pontosan alkalmazkodni.

A szolgálati szerződésükben, részükre a vállalat, illetve közüzemnek terhére nyugdíjigény állapítható meg. Az alkalmazottak kötelesek a vállalat igazgatótanácsa által megszabott nyugdíj hozzájárulást vállalni, illetve annak összegét jogosított a vállalat járandóságukból levonni. Általában viselik a törvényes megállapítások és meghatározások alapján betegség, baleset, öregség és rokkantsági járulékok részét.

A javadalmasítás után járó közterheket, amennyiben a szolgálati szerződés másképp nem rendelkezik, maguk viselik.

Az alkalmazottaknak még szabad idejükben is tilos az igazgatótanács hozzájárulása nélkül bármilyen mellékfoglalkozást üzni.

Az igazgatótanács megállapított fegyelmi és szolgálati szabályzat rájuk nézve kötelező.

Az alkalmazottaknak évenként az ügyvezetőigazgatók által megállapított időben az igazgatótanács által szabályozott módon és tartamra fizetéses szabadságra van igényük.

Betegség esetén 3 hónapig az alkalmazottak a külön munkadíjak nélkül teljes járandóságukat élvezik.

3 hónapon túl legfeljebb 6 hónapig terjedő időre, a törzsjárandóságot és lakbért jogosult az igazgatótanács folyósítani.

6 hónapon túl terjedő s előreláthatólag még továbbtartó betegség esetén jogában áll az igazgatótanácsnak szabályszerű felmondással élni s az alkalmazott végjárandóságát szolgálati szerződése szerint megállapítani.

Az alkalmazott elhalálozása esetén járandóságát 3 hónapi időre törvényes örökösének kell folyósítani.

A szolgálati szerződés szabályozza az özvegyi nyugdíjat és gyermekek nevelési járandóságát.

Az üzemek alkalmazottai felelősek a rájuk bízott munkáknak, törvények és utasítás szerint való teljesítéséért. Felelősek a gondatlanságból, elővigyázat hiányából, mulasztásokból és visszaélésekből származó károkért és ez a felelősség terheli őket a felügyeletük alatt álló alkalmazottak munkáiért is.

Az üzem alkalmazottainak ebben a minőségükben senkitől ajándékot, vagy bármilyen jogcímen anyagi előnyöket és kedvezményeket, sem közvetve, sem közvetlenül, sem személyesen, sem hozzátartozóinak elfogadni nem szabad, ilyenek elkövetése a szolgálati szerződés minden jogigény nélkül való azonnali felmondását vonja maga után.

Az üzemek alkalmazottai sem maguk, sem családtagjaik révén az üzemek részére teljesítendő szállításokban és vállalkozásokban részt nem vehetnek, abban érdekeltségben nem birhatnak.

A műszaki és kereskedelmi igazgatók, a pénztárt kezelő és ellenőrző tisztviselők egymással egyeneségen, mostohatestvérük

bezárolag obdálágakon sógorsági, rokonsági viszonyban nem lehetnek.

Az alkalmazottaknak az igazgatótanács által évről-évre a mérleg tárgylása alkalmával, annak eredményéhez igazodóan megállapított jutalondijra van igényük.

Az állandó alkalmazottak ennek a jutalondijnak a fejében, az általában megállapított hivatalos időn túl is kötelesek minden díjazás nélkül szolgálatot teljesíteni.

Az ideiglenes havi, heti, napi és órabérek jutalondijban nem részesülnek, időn túli munkájukat a kereskedelmi és ipari szabályok és szokások szerint díjaznia kell.

Az üzem működési területén az alkalmazottaknak kiküldetési díj nem jár. Vidékre történő kiszállás, utazás esetén a költség megtérítésén felül az igazgatótanács által megállapított módon és összegben napidíj jár.

Az alkalmazottak rendszeres, vagy soronkívüli állásba, vagy fizetésbe való előléptetése az igazgatótanács hatásköre erre a szolgálati szerződésen kívül az alkalmazottaknak külön joguk nincs.

A közüzeneknél jelenleg szolgálathoz levő közigazgatási, vagy egyéb státusba tartozó nyugdíjjogosultsággal bíró alkalmazottak szerzett jogukat épségben megtartják és a szolgálati viszonyokból tartozó kötelezettségüket továbbra is teljesíteni tartoznak.

Javadalmazásuk tekintetében sem kerülhetnek a mainál hátrányosabb helyzetbe.

Előléptetés, más állásra való megválasztás esetén azonban velük a jelen szabályrendeletnek megfelelően szolgálati szerződés kötendő, amelyben a szerzett jogigényük meghatározandó és továbbiakban rájuk a jelen szabályrendelet és a szolgálati szerződés irányadó.

A szerzett nyugdíjjogosultsági igényük érintetlen és a közüzeneket terheli.

Fegyelmi tekintetben a szabályrendelet, illetve ennek az alapján hozott szolgálati utasítás rájuk nézve kötelező.

Az az alkalmazott, aki állásáról önként lemond, a vállallattal, illetve közüzenekkel szemben semmiféle jogigényt nem támaszthat.

Állandó alkalmazottul csak az vehető föl, aki katonai szolgálatának eleget tett, vagy arra végleg alkalmatlannak nyilvánít

tatott.

Katonai szolgálat teljesítés esetén az alkalmazottaknak általában a törvényekben meghatározott járandóságra van igényük. Az 1 évnél nem hosszabb katonai szolgálatteljesítés után az alkalmazottat, ha egyébként ellene kifogás nincs, a szolgálatba vissza kell vonni. De csak akkor, ha a katonai szolgálat alól való felmentése után 8 nap alatt szolgálattételre jelentkezik. A katonai szolgálat esetére való szabadságolás és járandóság mértékét az igazgatótanács állapítja meg.

Az állandó létszamba tartozó és szolgálati szerződéssel bíró alkalmazottak fizetését és lakbórét, havi előleges részletekben minden egyéb járandóságot havonként, utólag kell kifizetni.

Az alkalmazottak részére az igazgatótanács jogosult fizetésükre, vagy jutalondijukra előleget engedélyezni. Az előleg általában két havi törzsfizetésnek, vagy a szokásos jutalondijnak 75 %-a erejéig terjedhet és legfeljebb 12 hónap alatt törleszthető.

Birói letiltások az alkalmazott fizetési előlegének, kárterítéseinek, térítményeinek levonási jogát nem érinti.

A pénz és anyagkezeléssel megbízott alkalmazottaktól az igazgatótanács megfelelő óvadékletételt követelheti.

A képesítésre vonatkozó általános rendelkezések.

Műszaki igazgató-^{és}mérnöknek Magyarországon érvényes gépészmérnöki oklevéllel kell bírnia.

Műszaki tisztí állásra csak azt lehet alkalmazni, aki legalább felsőipariskolát végzett és abból a szakból, amelynek ismerete állásához megkívántatik, végbizonyítványt nyert.

Kereskedelmi, irodai, tisztviselői, könyvelői állásra csak azt lehet alkalmazni, aki valamely középiskolában érettségi bizonyítványt szerzett.

Műszaki munkákra csak megfelelő szakképzettségű és legalább is segédvizsgával rendelkező egyéneket lehet alkalmazni.

Gépész, motorkezelő, csak szakvizsgázott lehet.

Villamosművek alkalmazottaira 1931 évi XVI.t.c. előírásai kötelezők.

Kezelői, pénzbeszedői állásra legalább a középiskola

4 osztályának elvégzése, vagy ezekkel egyenrangú iskola elvégzése szükséges.

Az állások betöltésénél, hadirokkantakat, frontharcosokat és továbbszolgáló katonai személyeket a törvényekben megjelölt elsőbbség megilleti.

24.§.

Ellenőrzés.

Az ellenőrzés módjai és szervei

Az ellenőrzés:

- a./ Műszaki.
- b./ Gazdasági, kereskedelmi.
- c./ Számszaki.
- d./ Belső általános és részletes ellenőrzés.
- e./ Külső általános és részletes ellenőrzés.
- f./ Előzetes és utólagos.

Az üzem és üzletvitel általános és részletes ellenőrzése a közgyűlés, polgármester és igazgatótanács joga és feladata.

A műszaki ellenőrzés elsősorban a vállalat műszaki igazgatójának kötelessége. Az ő hivatása és feladata a vállalat műszaki működésének minden mozzanatát előzetesen irányítani, ellenőrizni és a megtörtént eseményeket utólag a helyes műszaki és megoldás szempontjából bírálni.

A vállalat külső műszaki ellenőrzését elsősorban az igazgatótanács, mint részben szaktestület végzi, még pedig úgy előzetes, mint utólagos vonatkozásában.

Az igazgatótanács, polgármester jogosított szükség esetén külső műszaki szakértőt, tanácsadót alkalmazni.

A vállalat általános műszaki ellenőrzését az országos közüzemi tanács, illetve annak megalakulásáig a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága gyakorolja szakértők útján.

A vállalat gazdasági, üzleti és számszaki belső ellenőrzésén a kereskedelmi igazgató kötelessége.

A gazdasági, kereskedelmi külső ellenőrzése, még pedig úgy előzetes, mint utólagos vonatkozásban az igazgatótanács joga és kötelessége.

A vállalat, illetve a közüzemok gazdasági tevékenységének és könyvelésének külső általános ellenőrzését az Országos Közüzemi Tanács, illetve a Közérdekeltségek Felügyelő Hatósága végzi.

A polgármesternek és igazgatótanácsnak joga van a számszaki állandó, vagy esetenkénti ellenőrzés teljesítésével a városi számvetőséget megbízni.

A kereskedelmi és számszaki ügyvitel állandó belső ellenőrzésére jogosult a város törvényhatósági bizottsága, az igazgatótanács, polgármester javaslatára ~~állandóan~~ képesített hites könyvvizsgálót alkalmazni.

A hites könyvvizsgáló javadalmazását a város törvényhatósági bizottsága állapítja meg, a jelentéseit az igazgatótanácshoz címezve a város polgármesteréhez tartozik beadni.

Ellenőrzése előzetes és utólagos. Alkalmazásának feltételeit jogviszonyát a vevőkötött szerződés állapítja meg.

A felsorolt ellenőrzési szervek jog és hatásköre nem érinti a m.kir. belügyminiszterium felügyelői jogát.

Az ellenőrzés hatás, jogköréről, céljáról és feladatáról mód és rendszeréről részletes utasítást kell készíteni, amelynek jóváhagyása az Országos Közüzemi Tanács, illetve annak megalakulásáig a m.kir. belügyminiszter hatáskörébe tartozik.

Az Országos Közüzemi Tanács törvényes megalakulása után úgy a műszaki, mint kereskedelmi és számszaki ellenőrzés rend és módszerének megállapítása annak a hatás és jogkörébe fog tartozni.

2./ Zárójel.

3./ Belső és külső ellenőrzési vállalat.

4./ Működés.

5./ Energiatermelés, víz, villany, stb.

6./

A m.kir. belügyminiszter közgazdasági ediktor általános közüzemok létesítésére vagyoni arányában mérten a városokat, /közüzemokot/ köztartozásai és elvételben ezek létesítésének költsége, kamata, törlesztési díjak, illetve más díjak, hozzájárulások stb.-t. ezek kiemelésével jellemezve és közszolgálatok alapján megvalósítandó.

7./

8./ A közüzemok /közszolgálatok/ a m.kir. belügyminiszternek, város-

Törvényjavaslat a városok /községek/ közüzemeiről és közüzemi
vállalatairól.

1. §.

A városok, községek, önkormányzati joguk alapján, törvényhatósági bizottságuk, /képviselőtestületek/ útján közüzem és vállalatokat alapíthatnak. Az ilyen határozathozatalához a közgyűlésen jelenlevők névszerinti szavazással megállapított 2/3-ad arányu többségére van szükség.

2. §.

A városok, /községek/ a következő közüzemek létesítését határozhatják el:

I.

Közegészségügyi célokat szolgáló üzemek:

- 1./ Vízmű.
- 2./ Csatornamű.
- 3./ Vágóhid.
- 4./ Jéggyár.
- 5./ Vásárcsarnok.
- 6./ Köztisztasági üzem.

II.

Hasznathajtó célú vállalkozások, közüzemek:

- 1./ Energia és világítási célokat szolgáló elosztó telepek.
/Gáz, villany, stb./
- 2./ Zálogház.
- 3./ Helyi és távolsági közlekedési vállalat.
- 4./ Közfürdő.
- 5./ Energiatermelés. /Gáz, villany, stb./

3. §.

A m.kir. belügyminiszter közegészségügyi célokat szolgáló közüzemek létesítésére vagyoni erejükhöz mérten a városokat, /községeket/ kötelezheti és elrendelheti ezek létesítésének költsége, kamat, tőketörlesztési értékesökkenése fedezésére használati díjak, hozzájárulások szedését. Ezek közszolgáltatás jellegével bírnak és közadók módjára hajthatók be.

4. §.

A városok, /községek/ a m.kir. belügyminiszternek, keres-

kedelmi és iparügyi miniszterrel egyetértőleg adott előzetes engedélye alapján jogosultak egyéb fel nem sorolt közüzemeket is létesíteni, ha azok létesítését a helyi körülmények s viszonyok indokolták, szükségesé teszik.

5.§.

A közüzemek mindennemű bővítéséhez, fejlesztéséhez, új üzletág felvételéhez a m.kir. belügyminiszternek, az iparügyi miniszter meghallgatása után adott engedélye szükséges.

6.§.

A közművek, vállalatokról évenként költségvetést és zárószámadást kell készíteni és a törvényhatósági bizottság határozatával együtt jóváhagyás végett a m.kir. belügyminiszterhez felterjeszteni.

7.§.

A közüzemek és vállalatok kölcsön felvételéhez a m.kir. belügyminiszter jóváhagyása szükséges.

8.§.

A közüzemeket a város /község/ egyéb vagyonától és gazdálkodásától elkülönítetten, mint önálló közigazgatási üzemeket kell kezelni.

Haszonhajtó célra létesített közüzemeket vállalati formába kereskedelmi alapon kell vezetni.

Amennyiben két, vagy több közműve van valamely városnak, /községnek/, úgy azokat lehetőleg egységesen vállalat formájában kell vezetni.

9.§.

A közüzemek, illetve vállalat szervezetéről a m.kir. belügyminiszter által megállapított egységes irányelvek alapján szervezeti szabályrendeletet kell alkotni és jóváhagyás végett felterjeszteni. A szervezeti szabályrendelet állapítja meg az üzlet és üzemvitelt, kezelést és ellenőrzésre jogosítottak jog és hatáskörét.

Országos Közüzemi Tanács.

A városi /községi/ közüzemek, vállalatok általános és részletes egységes műszaki és gazdasági ellenőrzésére és irányítására országos közüzemi tanácsot kell szervezni.

10.§.

Az Országos Közüzemi Tanács a m.kir. belügyminiszter mellé

rendelt ellenőrző irányító, véleményező szaktestület. Az ellenőrzés tekintetében független.

11.§.

Az Országos Közüzemi Tanács jog és hatáskörét a minisztertanács állapítja meg.

12.§.

Az Országos Közüzemi Tanács tagjainak létszámát a belügyminiszter ur állapítja meg. A tagok felerészét ő nevezi ki, a másik felerészét a Városok Országos Szövetsége választja meg.

13.§.

A tagok, jogi, műszaki, kereskedelmi /hites könyvvizsgálói/ képzettségű és képesítésű egyének sorából megfelelő arányban kell kinevezni, illetve választani.

14.§.

Az Országos Közüzemi Tanács elnökét és elnökhelyettesét a m.kir. belügyminiszter előterjesztésére ölethossziglani megbízással az államfő nevezi ki.

15.§.

A tagok kinevezése, illetve megbízása egységesen 6 évre szól. Üresedés esetén a kinevező, illetve választó gondoskodik pótlásról.

16.§.

Az Országos Közüzemi Tanács szerződésileg alkalmazza a jogi, műszaki és hites könyvvizsgáló képesítéssel bíró alkalmazottait. A szükséges segéd és kezelő személyzetet az elnök nevezi ki.

17.§.

Az elnök és helyettese az alkalmazottak járandóságának mértékét a m.kir. belügyminiszter állapítja meg. A tagok jelenléti díjat, munkájuk után szakértői díjat kapnak.

18.§.

Az Országos Közüzemi Tanács személyes és dologi kiadásai felében a belügyi tárca, felében pedig a városok, /községek/ közüzemi bruttó bevételeik arányában viselik.

19.§.

A városok, /községek/ közüzemi és vállalatai részére szükség esetén zálogtartóul, zárgondnokul, felszámolóul az Országos Közüzemi Tanácsot kell megnevezni.

archivum: 94/17-b.

A városok vagyommérlege.

Irtta: Mészáros Ferenc hiteskönyvvizsgáló.

A magyar városok statisztikai évkönyve, amelyet dr. Illyefalvi Lajos kitűnő vezetésével Budapest székesfőváros statisztikai hivatala adott ki, részletesen feldolgozta a városok 1933 évi állapot szerinti vagyonnevelését. A hézagpótló és feltétlen szükséges munkát évenként megismételni szándékoznak.

A bevezető szerint "a vagyonnevelés anyagának egyöntetű megállapítása olyan akadályokkal találkozott, hogy újabb kérdőív kiküldése elkerülhetetlennek mutatkozott."

Dr. Bene Lajos a statisztikáról írt értékes munkájában megvilágítja, az összeállítások hosszú és nehéz munkáját, ötletet ad a számoknak, beszélteti őket, összehasonlít, tényeket állapít meg és következtetéseket von le.

A vagyonnevelés kérdésével foglalkozva elmondja a nehézségeket és kifogásokat.

a./ "A különbségek már a vagyonnevelés tekintetében fennállanak."

b./ "Eltérő szempontok érvényesülnek, hogy a városok mely tételeket tekintsenek a vagyonnevelés alakuló részeinek és melyeket ne vegyenek tekintetbe."

c./ "Igyekezett kiküszöbölni a hivatal a hibákat, amelyek abból származnak, hogy a városok vagyonnevelésük "alapok", illetve "üzemek" című rovatán nettó tételként azok tiszta vagyonát, vagy esetleg a városi háztartásnak ezekkel szemben fennálló követeléseit tüntették fel."

d./ "Sok ellentmondás uralkodik jogok és javadalmak elbírálásánál."

e./ "A háztartásnak, alapok és üzemek közötti elszámolások rendezetlensége."

Ezek alapján a következő megállapítást teszi. "Nem várható, hogy a városok vagyoni állapotát megnyugtató módon egységes alapokra hozott összehasonlító adatok világánál lehessen elbírálni."

A statisztika alapos tanulmányozása alapján meg kell állapítanunk azonban azt, hogy dacára a nehézségeknek általános tájékoztatást nyújt és megad minden adatot bármilyen irányú részletes vizsgálatra, feldolgozásra. Feltétlen szükség van és lesz erre a munkára.

Teljes mértékben magamévá téve dr. Bene Lajos megállapításait, a tapasztalat és gyakorlat alapján még további nehézségekre, kifogásokra is rákivánok mutatni.

f./ A városok vagyommérlegeiből hiányzik az általános reálítás, ami a magángazdaság mérlegének első és elengedhetetlen feltétele a bonitás megbírálásához.

A realitás nemcsak a becslési eljárások különbsége miatt áll fenn, hanem többek között például azért is, mert a mai rendszerben sok érték kétszeresen is szerepel. /Pl. az utak, mint vagyontárgy, ezek hozadéka a kövezetvám, mint tőkésített érték./

g./ Épületek, gépek, felszerelések, befektetések utáni értékcsökkenési leírás kérdése teljesen rendezetlen. Vannak városok, ahol az évenkénti újra való értékelésnek, mások %-os leírással, míg egyesek egyáltalában nem veszik figyelembe az értékcsökkenést.

h./ Hiányzik az értékcsökkenésnek a bevételekből való fedezése, tartalékolása. Egyszóval, valóságos értékcsökkenési alapok gyűjtése, amelyekből fedezni lehetne az elhasznált befektetések pótlását.

i./ Rendeltetésüknél fogva a forgalomból és értékesítésből kizárt tárgyak értékelve, /Diplomák, szobrok./

j./ A jogok és javadalmak fogalma zavaros. A tőkésítésnél egyes helyeken a községi pótdát is alapul veszik. Legtöbb helyen nem.

k./ Az egymást követő vagyommérlegeknek nincs meg a számadási folytonossága, kapcsolata.

l./ Hiányzik a zárszámadással, számtartással való kapcsolat és ennek folytán nincs meg a mód és lehetőség, a számszerűségi helyeségnek rendszerbeli pontos megállapítására és ellenőrzésére.

m./ A zárszámadási /jövédelmi mérleg/ és a vagyommérleg eredményei különbözők, nincs meg köztük a kapcsolat és így a számadások nem mutatják a gazdálkodás teljes és valódi eredményét.

n./ A számadási rendszer hiányossága folytán a hitelezőknek és ellenőröknek nincs meg a módja és alapja a városok vagyoni hely-

zetének és gazdálkodásának a bonitás, mobilitás és rentalbilitás szempontjából való részletes, helyes birálatára.

Napirenden van a városok gazdálkodásának ellenőrzése és vagyonfelügyeletének hatályos gyakorlásának kérdése. Ezt a kiinduló kérdést sürgősen rendezni kell.

Osszefoglalva mindezeket a kifogásokat, ezeknek okozóját abban találom, hogy nincs meg a vagyommérleg készítése, felállítása és vezetésének egységes anyagi, alakai, számtartási szabályzata. Az állami számvitelről szóló 1927 évi XX.t.c. és annak alapján készített számvetőségi utasítás az államháztartás, vagyommérlegének felállítását és annak vezetését szabályozza.

Az állami zárószámadás eredményeinek kettőskönyviteli rendszerbe való állítása megadta a módot és lehetőséget az állami vagyommérleg helyes felállítására.

Az állam számviteli törvény és utasítás a városokra nem alkalmas. 40 esztendő. A mai állapotában az államnak sem megfelelő, javításra, modernizálásra szorul. A városok gazdálkodása sok tekintetben másirányú, természetű és jogviszonyú, mint az állam gazdálkodása.

A városok vagyon és bevételei között a közjogi eredetűek mellett nagy szerepet játszanak magánjogi és magángazdálkodási eredetűek.

A magángazdaságok vagyon mérlegeit a pénzértékek változása folytán világszerte törvények rendezték.

A háboru és az inflációs idők értéknegesemmisülést és a különféle értékű számok folytán könyvelési kaoszt teremtettek. Mindenütt újra kellett felállítani és a multat teljesen figyelmen kívül hagyni minden számtartás alapját képező kezdő mérleget.

Nálunk 7000/1925.M.E.rendelet szabályozta a felértékelés, az anyommérleg készítését. Teljesen figyelmen kívül hagyta azonban ez a rendelet az állam és a közületi háztartások mérlegeinek új felvételét, vagyonának ujjaértékelését.

Az államháztartásnál még csak megtudom érteni, hogy a megcsönkítés folytán, a háboru és a jóvátételek likvidálása miatt, halasztódik a vagyommérleg felvétele. De semmi komolyabb okot nem tudok magam részéről találni, hogy miért nem készítették el a városok

és egyéb közületek a maguk rendezett új mérlegét.

Szerény véleményem szerint pedig erre már az 1925-29 évi konjunkturális idők idején is nagy szükség lett volna mielőtt a városok a most is fennálló kölcsöneiket felvették. Van olyan vélemény, amely azt tartja, hogy nem mulasztottunk semmit. Az 1931 év után következő idők már a magángazdaság mérlegeinek realitását, értékelését alaposan megrendítették. A magángazdasági körökben van már olyan kívánság, hogy az aranymérleg helyett a mai viszonyoknak megfelelő újabb generális rendelkezést "vasmérleg" felállítására van szükség. Ezt a felfogást azzal indokolják, hogy az 1925 évi viszonyok olyan optimista értékelésre nyújtottak alapot, amelyek visszatérésére belátható időn belül reálisan számítani nem lehet. Az 1931 évi világgazdaságot megrendítő válság szerintük a háború és inflációs idők pusztításához hasonló, hosszú időre kiható értékrombolást okozott.

1931 év óta a gazdasági nyomás és pangás, nyugtalanlás miatt, ugyszólván minden beruházó tevékenység szünetelt. Kölcsönök felvételére sem belföldön, sem külföldön lehetőség nem volt.

Az ingatlan vagyonok, befektetések, reális értékelésére bázist találni nehéz lett volna. A hozadék szerinti becslés, a költött és irányított gazdálkodás folytán alappal nem bírt. Forgalmi érték, forgalom hiányában nem volt.

Ezek érthetővé teszik azt a közömbösséget, amellyel illetékes körök is viselhettek a városi vagyommérleg rendezésének kérdésében.

Több és alappal bíró jelenség azt mutatja, hogy túl vagyunk a gazdasági pangás és romlás ^{mély} mélypontján. Elő kell készülnünk a lassu javulás útjára. A múlt veszteségének megismerése és a jövő alapjának előkészítése teszi szerintem aktuálissá most már a kérdést.

Foglalkozni kell a városi vagyommérlegekkel:

- 1./ A városok reális vagyónhelyzetének megismerése.
- 2./ A városok gazdálkodásának ellenőrzése miatt.

A kereskedelmi törvény szigorú köteletségévé teszi minden kereskedőnek, hogy évenként mérleget és leltárt készítsen és ennek elmulasztását adott esetben bünteti is.

Előírja az értékelés általános szabályait, ezeket a

gyakorlat bővítette, magyarázta.

Változó viszonyok mellett fokozottabb jelentősége van a legalább évenkénti reális mérleg készítésének. Szükséges, hogy a gazdálkodó lássa a viszonyok okozta értékesökkenést, lássa követeléseinek, vagyontárgyainak valóságos értékét, a vagyontra nehezedő terheket. A vagyon és a jövedelemgazdálkodás elengedhetetlen kelléke a tisztánlátás, szigorú reális bírálat a mérleg.

Nem hiszem, hogy akár saját vagyont, akár idegen vagyont kezelő kereskedő, gazdálkodó, iparos, vagy pénzügyintézet ne érezné elengedhetetlen szükségét az évenkénti pontos vagyommérlegnek.

A hitel a vagyonban és a bizalomban találja meg biztosítékát. Tisztán kell látni tehát a vagyont és meg kell lenni a bizalom alapjának abban, hogy az adós maga is ébren őrökdi vagyoni állapotának egyensúlyban tartásán.

Az 1931 év óta tartó súlyos viszonyok miatt elmaradt városainkban a fejlesztési munka, újabb beruházások, intézmények, azok felszerelése, sok esetben nélkülözötte még a működéshez, fenntartáshoz szükséges összegeket is. Gépi berendezéseink csak elhasználódtak és azok egy része ma már gazdaságtalanul működik és ezzel a nemzet-vagyonnak okoz károkat.

A gazdasági élet fellendülésének egyik legfőbb tényezője a közületi közmunkák megindítása. Ehhez pedig még ma is, dacára minden technikai és gazdasági fejlődésnek és csodának, elsősorban és legfőképen pénz kell.

Ma még ennek szerzésére nincs sok remény. De fel kell készülnünk, hogy adott pillanatban jelentkezhessenek a városok, akár belföldön, akár külföldön a maguk kölcsönigényével. A hitelezőnek első kérdése a vagyoni állapot, fedezet ~~mekkora~~ mikénti állása lesz.

A meglevő külföldi kölcsönök rendezéséhez is feltétlen szükség lesz a vagyoni helyzet tiszta ismeretére. Szerény véleményem szerint ennek bármilyen irányu, végleges rendezésnél a városok anyagi helyzetét egyenként kell majd megítélni. A gazdaadósságok rendezésénél is mindjobban érvényesül az a felfogás, hogy a rendezés igazságosan csak egyéni alapon történhetik.

A belföldi és külföldi hitelezőnek a vagyoni fedezeten felül alap a városok gazdálkodásához fűzött ^{arra} bizalom, hogy kötelezett-

ségeiknek a vállalt feltételek mellett pontosan meg is tudnak felelni.

A hitelezők ezen bizalmának egyik legfőbb alapja a felügyeleti és ellenőrzési jog. Ehhez pedig elengedhetetlen eszköz, a reális, pontos, jövedelmi elszámolás mellett a vagyonnak pontos, megfelelő számtartása.

A 42.200/1927.B.M.rendelet rendezte a /jövedelmi mérleg/ költségvetés számtartási rendszerét és el is érte vele a felügyeleti hatóság azt, hogy a városok költségvetését, gazdálkodását, az egységes rendszer alapján gyorsan és megfelelően tudja ellenőrizni. Ilyen rendszert kell megteremtteni a vagyommérleggel kapcsolatban is.

A városok vagyommérlegével szemben támasztott kifogásokat nem lehet és nem is szabad általánosítani. Vannak városok, melyek minden utasítás nélkül is már szükségét érezték és keresztülvitték vagyommérlegük reális felvételét. A felsorolt kifogásokkal, ezekre való tekintet nélkül foglalkozni kell és ezek teljes diagnózisa adja meg az irányt a szükséges és helyes szabályok felállítására.

Általános és elengedhetetlen feltétel az egységes utasítás, illetve rendezés.

Vegyük sorra a kifogásokat.

A vagyonbecslés tényezőit és szabályait részletesen meg kell állapítani. Értékelés tekintetében a városok vagyont két főcsoportba kell osztani.

1./ Reális vagyon.

2./ Imaginárius vagyon.

A reális vagyon csoportjába tartozik minden ingó és ingatlan dolog, tekintet nélkül arra, hogy az forgalom, vagy elhasználódás tárgya. A reálvagyon értékelésénél elfogadhatjuk a magángazdaság módját és rendszerét.

Az ingatlanvagyon és befektetések állandósított értékkel kell a leltárba felvenni.

Az ingatlanok becslésénél külön kell választani a telek, külön az épületek és külön a gépek és felszerelések leltárát. Külön kell választani a jövedelmező és nem jövedelmező vagyontárgyakat, hogy ezzel meg legyen adva a lehetőség a zárszámadás alapján a vagyon hasznosításnak, kihasználásnak az ellenőrzésére.

Az ingóvagyon, a pénzt, vagy pénzhelyettesítő követelése-

ket könyvszerint, értékpapírt, anyagkészleteket stb. ^{forgalmi értékben} kell felvenni.

Nincs tisztázva, hogy mit kell a városi vagyonekbe felvennie. Ezt a tulajdonjog szerint kell megbirálni.

Tulajdonjog a városokat csak a háztartásuk, intézményeik, közműveik és alapítványaikra illeti meg.

A kezelésére és őrzésére bizott különleges célu, rendeltetésű vagyona tulajdonjoga a városnak nincs. Ilyenek pl: gyámpénztárak, önálló alapítványok, betétek, biztosítékok, vagy más közület jövedelmének kezelése. stb.

Véleményem szerint a vagyonekbe a terheléskorlátozástól mentes tulajdonjogu vagyontárgyakat kell és lehet felvenni. Ezekkel gazdálkodhat az autonómia. Elidegenitheti, megterhelheti, átalakithatja.

A második csoportba tartozó vagyonról számadási kötelezettsége van a városnak. Épségben megőrizni, gondosan kezelni köteles. Rendelkezési joga meghatározott, korlátozott. Megterhelni, átválttatni, ~~átalkotálni~~ ^{megterhelni} egyáltalában nem, vagy csak meghatározott célra és módon lehet. A jövedelem nem illeti a háztartást és felhasználása korlátozott.

Ezt a vagyont a saját vagyontól elkülönítve külön számadásba kell felvenni.

A magángazdaság egy mérlegbe veszi fel mindkét vagyont. Az őrzésére bizott vagyonnak megfelelő összegeket / teherként állítja be. Intézményekről rendszerint külön mérleget ad.

Az üzemek, alapok, önálló intézmények vagyont a bruttó rendszer szerint kell mérlegbe állítani. A vagyonban ezeknek tulajdonát képező összes vagyontárgyakat, a teheroldalon az ezekre neheződő terheket kell felvenni.

Igen érdekes ez a kérdés a városi üzemek szempontjából, amelyek kereskedelmi alapon, vagy szervezetbe vannak vezetve. Az üzemeknél és közműveknél a rendes kereskedő gondossága megköveteli és a szabályrendeletek rendszerint kötelezőnek előírják értékcsökkenési alapoknak az évi jövedelemből való létesítését. Az üzleti célokat szolgáló üzemek ezenfelül a bevételeikből rendszeresen tartalékokat gyűjtenek, amelyek tovább fejlesztést, átépítési és egyéb más befektetési, vagy pedig felhasználási célokat szolgálnak.

Ezek az alapok a mérleg teheroldalán vannak kimutatva és fedezetük mellett a vállalat befektetéseket eszközöl, vagy pedig ezekből fedezi forgótőkeszükségletét. Ezek az alapok a vállalatoknak, közműveknek saját tiszta vagyona. A vállalat a közmű tulajdonosa maga a közület, tehát ez a tiszta vagyon őt illeti. Legtöbb helyen ezeket az alapokat nem állítják be tehernek, hanem a város tiszta vagyonában összesítve jelentkeznek meg. Jog szerint tényleg így van. A helyzet azonban az, hogy ezek az alapok rendszerint céltartalékok és lekötöttséggel bírnak és felfogásom szerint nem szabad a város tiszta vagyonaként ezeket feltüntetni és ennek alapján esetleg megterhelni.

A közművek és vállalatok szerény véleményem szerint mindentől függetlenül kötelesek volnának az egységes felértékelt mérlegeket elkészíteni.

Rendezni kell ezzel kapcsolatban azt a kérdést, hogy mi történjék azzal az értéknövekedéssel, illetve tiszta vagyonnal, ami abból állott elő, hogy 1920 előtt a városok által felvett kölcsönök nem valórizálódtak és az inflációs idők alatt felvett kölcsönökből eszközölt befektetések utánpótlási, mai árat véve figyelembe, nagyobb értéket képviselnek, mint a kölcsöntéher.

Győrvárosa ebben a kérdésben azt a megoldást választotta, hogy 1925 január 1-vel az üzemek vagyonát újra értékelte és az így keletkezett mérlegszerinti tiszta vagyont, mint a város tőkekövetelését szerepelteti a mérlegbe. A tőkekövetelést törlesztendő kölcsönként kezeli és azt évi 5 %-al a bevételek terhére törleszti is. Van olyan felfogás, amely ezt az értéknövekedést nem számszerűsítette, illetve a régi vagyont nem értékelte fel. Ezeknél nagyobb összegű látens vagyontartalék keletkezett. Ezt az ~~elszámolási~~ módot több okból nem tartom helyesnek. Nem reális, mert meglevő vagyontárgyak a mérlegből és így a számadósból, ellenőrzésből ki vannak véve. Csak az üzemek új befektetése és ennek terhei kerülnek mérlegbe. Az üzemek vagyoni bevételeit összehasonlítva, nagy aránytalanságot mutat. A látszat az, hogy kis vagyonnal nagy jövedelmet lehet és kell elérni. Igaz, hogy sok helyen ennek alapján az üzemi szolgáltatások egységárát leszállították, illetve alkalmazták az új befektetések terheihez. Fenntartani, pótolni azonban az egész régi és új berendezést egyaránt

kell ^{és így} a fentartási költségek aránytalanul magasak a befektetéshez számítva. A régi berendezés után nem irnak le értékcsökkenést. Mi fog történni ~~akkor~~ az ilyen eljárás mellett, ^{akkor} ha a régi berendezést pótolni, átépíteni, fejleszteni kell. Új kölcsönt veszünk fel és annak terheit a jövő költségvetésekbe állítják és az üzemet ma használó nemzedék mentesül a tehertől? A gépek, felszerelések munkáját a mai nemzedék ne fizesse meg? Helytelen tarifapolitikára kényszeríti ez az eljárás az üzemek vezetőit és egyenlőtlen teherelosztást okoz és bizonytalanná, rendszertelenné teszi a gazdálkodást.

Az üzemek felértékelt mérlegeinek elkészítésénél rendezendő kérdésként jelentkezik a kötvénykölcsönök árfolyamvesztesége és költsége. Az egyik felfogás ezekkel növelni kívánja a befektetés értékét és a befektetéssel együtt kívánja értékcsökkenés, törlesztés útján leírni. A másik felfogás ezt a tételt, mint külön fedezendő veszteséget állítja mérlegbe és a bevételekből hosszabb, rövidebb idő alatt kívánja rendezni. Felfogásom szerint az első módszer a helyesebb és a magángazdaság általában ezt követi.

Nem szabad a kérdést az alapítási költségekkel egy tekintet alá venni, inkább a koncessziók, szabadalmakkal hadonlónan kell elbírálni.

A jogok és javadalmak kérdésének elbírálása a városi vagyommérleg készítésének egyik legkényesebb és legvitathatóbb és leg-súlyosabb pontja.

Eldöntendő kérdés, helyes-e eszmei vagyont a mérlegbe felvenni és azt valóságos terhek fedezeteként számításba venni?

Ha a felvétel mellett történik döntés, melyek azok a jogok és javadalmak, amelyeket alapul lehet venni?

Milyen hozadéki alap és hány százalékkal tőkésítendő?

A magángazdálkodás is ismer eszmé^{nyi} tőkeértéket. Goodwill ^{wert} Firmenwert ^{előlépési díj} Geschäftswert koncesszió stb. Az eszményi vagyon a gazdálkodás folyamata alatt értékelés leltárbavétele tárgyát rendszerint nem képezi. A könyvelésben, számtartásban összességüként nem szerepel.

Számszerűsítésére csak az egész üzlet, üzem, vagy annak egyes részei eladásánál kerül a sor. Összegszerűséget ebben az időpontban értékelhető tényezők adják. Abapja telek, bérleti és egyéb jogot biztosító szerződések, engedélyek és egyéb más jogok. A vevőkör,

az üzlet telephelyiség, forgalmi fekvésének adottsága, előnye. Szervezettség, vevőkör, gyártási eljárások, márkák stb. Részben tehát jogok, másrészt évek folyamán eszközölt kiadások ellenértékei.

Ki kellene hagyni ezeket a tételeket a vagyoneleltárból azért is, mert az állam sem tőkésíti a bevételeket. Ha megtenné bizony csillagászati számok szerepelnének az államok vagyommérlegébe /számok, illetékek stb./ Milyen nagy értéket képviselne az egyes államok nemzeti bankjának mérlegében a bankjegy kibocsátás joga?

Emnek a felfogásnak az alapján tehát az volna a helyes, hogy a jogok és javadalmak tőkésített értéke a városoknál ne legyen számszerűsítve, vagyoneleltárba felvéve.

Alátámasztja ezt a felfogást az is, hogy sem az állam-számviteli törvény és utasításokban, sem városi szabályrendeletekben sehol sem találtam meg ennek az eljárásnak a jogalapját. A székesfőváros egyik régi vagyonekezelési szabályrendelete indította meg ezt a rendszert és vették át a többi városok is. Nincs azonban benne egyöntetűség.

Tisztába vagyok azzal, hogy ennek a kérdésnek szabályozása sok városnál a most kimutatott tisztu vagyon szinte ijesztő csökkenését fogja magaután vonni, különösen ott, ahol a községi pótdadót is tőkésítették. Nem hiszem azonban azt, hogy ennek az eljárásnak a városok hitele szempontjából bármiféle káros hatás lenne, mert meg vagyok róla győződve, hogy a hitelezők ezeket a tételeket, mint vagyon fedezetet eddig sem vették számításba.

A kellő gondossággal gazdálkodó városoknál, amint azt a statisztika is igazolja, bőségesen ennélkül is meg van a bankszerű fedezet. Ebben különösen, de az egész vagyoneleltár értékelésének kérdésében helyesnek és szükségesnek tartom, hogy az érdekelt hitelezők is véleményt nyilvánítsanak. A Tebe utján való tárgyalás tisztázná a fogalmakat, felfogást és pedig nemcsak belföldi, hanem külföldi vonatkozásban is.

Amennyiben az a felfogás nyilvánulna meg, hogy eszmei vagyont értékelni kell, akkor tisztázni kell azt, hogy mely jogok és javadalmak legyenek az egységesen megállapított %os alappal tőkésítve.

A magyar városok statisztikai évkönyve a jogok címén,

vadászat, halászat, malom, révut, kikötő stb. bevételeket vette fel. A 42.200/1924.B.M. rendelet a fenti címekből eredő bevételeket a VII. csoport, II. fejezetében vagyongazgatásból való bevételeket irányoztatja elő.

A rendelet a közszolgáltatások hozadékát, pótdadó önálló, városi, fogyasztási adóilletékek stb. külön cím alatt a költségvetés I. csoport V. fejezeténél az általános igazgatás adóügyi bevételeinél csoportosítja.

A költségvetés különféle rovataira vannak elszámolva egyéb javadalmakból eredő bevételek. Kövezet és utvám, mázsadijak, hordó-jelző, helypénz, vásárvám és díjak, vigalmi adók, ebadó, mezőrendőr járulék, szemétszedési díj, házbér fillér, ingatlan átírási engedély, községi köteléki díj, folyamkotratási díjak, stb. ezek egyrésze közszolgáltatás, másrésze használati díj, másrésze céladó jellegével bír.

A községi pótdadó felvétele a legnagyobb szélsőség ezen a téren. Amelyik városnak nincs reálvagyona és hiányzik a magángazdálkodásból eredő jövedelme, - nagy pótdadó követésére kényszerül. Minden realitásnak ellentmond az, hogy ezt tőkésítve, az ilyen világosan nehez helyzetben levő város nagy tiszta vagyont mutasson ki. Kérdem, hol van itt a meglevő és új kölcsönök reális fedezete? Abban, hogy ezen a címen fel kell emelni a pótdadót és nagyobb lesz a tiszta vagyon?

A jog és javadalom fogalomnak lehet általános meghatározást adni. Szerintem semmi nehézsége nincs annak, hogy miután ismerjük a városok összes ^{ilyen} bevételeit, ^{arok} jogalapját, - ~~haz~~ egyáltalában szó lehet az eszmei érték megállapításáról, - úgy az egységes szabályozásnak taxative kellene felsorolni a tőkésítés alapjául felvehető bevételeket. Azok tényleges 5 évi hozadékának átlagát a Nemzeti Bank mindenkor december 31-iki kamatláb szerint lehetne tőkésíteni.

Vannak a város tulajdonában olyan reális vagyontárgyak, amelyek a város háztartása szempontjából szintén csak eszmei/értéket képviselnek. A hitelező, a bankár szemével nézem a kérdést. A céljuknál, rendeltetésüknél fogva el nem idegeníthető tárgyak, bár pénzbe kerültek, esetleg kölcsönből építették, mobilizálható fedezetként azok nem szolgálhatnak, a kérdés az, hogy ezeket a város vagyommérlegébe fel kell e venni? Ezeket a vagyontárgyakat a magángazdaságban, a gyártási célokat szolgáló épületek, gépek, eszközök, szerszámokhoz

hadonlithatók. Egy kirivó esetet említsek, - a gyárkémények építése elég drága, vagyonérték, fedezet szempontjából azonban számításba nem vehető. Nem értékesíthető, mert a lebontás sokszor többbe kerül, mint az abból nyerhető anyag. Speciális szerszámok és eszközök ~~drágák~~ drágák, értékesíteni nem lehet őket. A magángazdaság az ilyen esetekben a vagyontárgyat felveszi ugyan építési, beszerzési értékébe, a mérlegbe, azonban a jövedelmekből gondoskodik valóságos csökkenési alap létesítéséről, hogy ezzel egyensúlyozza ki a mérleg realitását

Ezek szerint tehát az ilyen vagyontárgyakat is feltétlenül fel kell venni a vagyonmérlegbe.

Rendezni kell az értékelés kérdését. Egy ~~ők~~ megoldás a magángazdaság eljárása értékcsökkenési leírás, vagy valóságosan a jövedelmekből, vagy csak értékleírás a tiszta vagyon terhére.

Másik megoldás a mai tényleges helyzet.

A városok a felvett kölcsönök tőketörlesztési szolgáltatást, a költségvetésükben rendes viszonyok közötti gazdálkodásban előirányozzák. Ez a törlesztés helyettesíti az értékcsökkenési alapot. Számtartásilag nem nyújt tiszta képet. A helyzet ugyanis az lesz, hogy a kölcsönt letörlesztette a város, az ebből épített vagyontárgyak teljes értékkel a mérleg oldalán maradnak, a tiszta vagyon összegében megjelentkeznek és fedezet lesz egy újabb kölcsönnek. Ez realitás rovására megy. Forgalmotárgyát nem képező, nem mobilizálható lesz a tiszta vagyon egy része. Át lehetne hidalni a kérdést úgy, hogy a kölcsöntörlesztésnek megfelelő összegekkel ezeknek a vagyontárgyaknak az értékét a jelző értékig lecsökkentenénk és akkor a mérleg tiszta vagyona a reális értéket tüntetné fel.

Nézzük csak milyen vagyontárgyak tartoznak ebbe a csoportba.

Elsősorban templomok, kápolnák, szobrok, temetők. Általában a vallásos célokat szolgáló épületek.

A kulturális célokat szolgáló iskolák már nem esnek ebbe a csoportba, mert azok mint épületek, átalakítással más célokra is hasznosíthatók.

Idetartozó kérdés az utcák, terek, műtárgyak területének, építményének, burkolatának értékelése. Ezeknél részben hozadék is van akár jog, vagy használat alapján. Jövedelmező vagyon.

Fontos szempont ezek értékesítésénél az, hogy a burkolatok és építmények, rendeltetésükből folyóan aránylag rövid időtartamu elhasználódásnak vannak kitéve. Ezeket kivétel nélkül hitelből, sőt ma legtöbbször függő kölcsönből építik. ~~és~~ kölcsönnek kamat és tőketörlesztési terheit elsősorban kell a hozam terhére elszámolni. Legtöbbször azonban a községi pótló adja a fedezetet, ^{törlesztés} Még az olyan esetekben is, amikor a kölcsön nincs, vagy annak ideje nem egyező a befektetés élettartamával, feltétlenül le kell írni a megfelelő értékcsökkenést. A leírás elszámolására a fent ismertetett 3 irányu eljárás egyikét kell alkalmazni. Gazdálkodási szempontból az volna a helyes, hogy a tőketörlesztés mellett és annak figyelmen kívül hagyásával valóságos értékcsökkenési alap gyűjtetnék. Ezzel az eljárással a tőketörlesztés a tovább és új építésre, az értékcsökkenés az átépítésre adna fedezetet.

A parkok, sétateretek közcélú szolgálnak, szerintem azonban nem esnek teljesen a fenti vagyontárgyakhoz hasonló elbírálás alá, Rendeltetésük, céljuk megváltoztatható és nincsenek abszolúte kizárva a forgalom és értékesítésből.

Ezek értékelésénél mindenestre pesszimista felfogásnak kell érvényesülni és a mérleg realitása szempontjából lehetőleg csak névleges értékkel kell ezeket a vagyonba felvenni.

A városi vagyommérleg értékelésénél figyelemmel kell lenni a vagyon jövedelmező, vagy nem jövedelmező voltára is. Amint az a mai összeállítási rendszerben is meg van. Jövőben azonban ha vagyommérleget szorosabb kapcsolatba hozzuk a zárszámadással, /költségvetéssel/ fontos lesz a rendszerbeli helyes megoldás.

A vagyommérleget úgy kell tagolni és a vagyontárgyakat úgy kell részletezni, hogy a zárszámadással egybevehető legyen és pontosan kimutassa a vagyontárgynak jövedelmezőségét.

A jövedelmezőség kérdéséhez kapcsolódik, hogy a városok minden épülete, felszerelése és gépei után tekintet nélkül, hogy azok jövedelmezők-e, vagy sem, évenként, élettartalmának megfelelő értékcsökkenés leírassék. Gazdálkodási kérdés annak az eldöntése, hogy mely értékcsökkenési leírások legyenek valóságosak és alapszerűek és melyek csak ugynevezett mérlegben belül való értékleírások névlegesek. Ez utóbbinak teljes, vagy részbeni fedezetét a költségvetésben általánosan előirányozott tőketörlesztés adná meg. A kérdést egymástól függetlenül-

teni kell, feltétlen le kell írni a megfelelő értékcsökkenést még akkor is, ha a város költségvetése kisebb összeget fordíthat csak tőketörlesztésre. Lehet nagyobb értékcsökkenést leírni, ha a város anyagi helyzete nagyobb tőketörlesztésre ad fedezetet.

A vagyommérleg kérdése státus felvételének szabályozásával még teljesen megoldva nincs. Tisztázni, illetve szabályozni kell a vagyommérleg könyvelését, számtartását és a zárszámadásokkal való kapcsolatát. A költségvetés, mint tervezet, keret, nem kíván kapcsolatot a valóságos befejezett, megtörtént eseményeket tartalmazó mérleggel. A zárszámadásnak a (jövedelmi, eredmény mérlegnek) szoros kapcsolatban kell lennie a vagyommérleggel. Ezek már számtartási kérdések.

Ma a helyzet az, hogy a városi vagyon nyilvántartásokban, leltárakban van számtartva, amelyek azonban rendszerbelileg sem egymással, sem a követő évekkel nem függenek össze. Az állami számvevőségi utasítás pontosan előírja törzseleltárak, szakleltárak, stb. leltárak mód és rendszerét, itt tehát már bizonyos fokú ellenőrzés van. Az egyes évek ha nincsenek is számtartási, rendszerbeli kapcsolatban, de személyileg ellenőrizhetők. Meg van a mód és lehetőség a valósággal való egyeztetésre. A számtartásilag megoldatlan az a kérdés, hogy ha a gazdálkodásban a költségvetés bármilyen cím, vagy rovat alatt beruházást jelentő kiadást eszközünk, hogyan kerüljön ez rendszerbelileg a vagyommérlegbe.

Az ingóvagyon beszerzésénél helyes az állami számvevőségi utasítás, amely a számlán megkívánja, hogy a szakleltár vezetője igazolja a leltárba vételt. ^{minden} és a számvevői érvényesítés alkalmával a számvevőségnek is módja van ugyan ezt akár részletesen, akár összegszerűleg a megfelelő csoport, vagy főleltárakba bejegyezni. Selejtezni csak számvevőségi ellenőrzés mellett szabad. Ezeknek a vagyontá-
raknak leltári változása megnyugtató módon keresztül van vezetve. Már most csak az hiányzik, hogy a változások figyelembe vételével év végén mutatkozó vagyontöbblet, vagy csökkenés a zárszámadás alapján rendszerben a vagyommérlegben is kifejezésre kerüljenek. A költségvetésben beruházásra felvett tételeket a 42.200-as rendelet szellemének megfelelően külön alrovaton kell vezetni, ezeknek a leltárakba vételére, ezek alapján megvan a megfelelő megbízható alapkapcsolat

Ugyancsak külön kell elszámolni a kölcsönből épített létesítményeket is. A város műszaki hivatalainak minden beruházási jellegű munkáról, kiadásról akár a költségvetés keretében ~~lett~~, akár kölcsönből lett az elvégezve, a leszámolás alkalmával leltárba vételhez alkalmas és annak megfelelő számadást is kellene készíteni, megjelölve az értékcsökkenés kezdetét és annak a beruházás élettartamához mért évenkénti mértékét. Az ilyen tételeket a zárszámadásban külön tételben kellene elszámolni és annak alapján a vagyommérlegbe állítani.

Könnyen megoldható a kölcsönök felvételének és törlesztésének könyvelése a zárszámadás alapján.

A gazdálkodásokról vezetett főkönyvek, illetve a zárszámadás megadja az elszámolást, megadja a kintlevőségek és tartozásokról. Itt meg van a könyvelési ^{kimutatás} ~~komponens~~ is, amely egyéb más tételeknél hiányzik.

A kapcsolatot és az ellenőrzést biztosítandó, szükségesnek tartanám, hogy a vagyommérleg kettős könyviteli alapon könyveltessék. Napló alapján a különféle nyilvántartásokra és zárszámadásra támaszkodva, év végén, illetve leszámolások alapján történjen meg az egyes vagyon és tehertételek könyvelése. A napló adná meg a vagyonszállásnak részletes okmányokkal igazolt leszámolási alapjára való hivatkozást és magyarázatot. Ezzel biztosítva volna a vagyommérlegek egymással és zárószámadással való számtartási kapcsolata.

Ezzel a rendszerrel kimutatható volna a gazdálkodásból eredő bruttó és nettó jövedelem. Megmutatná az elszámolás, hogy a költségvetési bevételekből mennyi fordítottatott beruházást jelentő kiadásokra, tőketörlesztésre és ezek kapcsán mennyivel emelkedett a város vagyona. Az értékcsökkenéseknek elszámolása és ezzel való szembeállítás megmutatná a városgazdálkodás valóságos vagyonszállását, eredményét.

A kamerális könyvelés mai rendszere szerint kimutatott eredmény sem gazdaságilag, sem matematikailag nem felel meg a tényleges helyzetnek. A zárszámadás a jövedelem mérlegében kimutatott felesleget, vagy hiányt növelhetik, vagy csökkenthetik az elszámolt tőketörlesztések, befektetések.

A kammerális rendszerben a kimutatott zárszámadási feleslegek az aktív hátralékokban vagyonná minősülnek át. Ez a rendszer kizárja azt, hogy a zárszámadási feleslegek számtartásilag fedezetként használtassanak fel és a felhasználásról a költségvetéstől függetlenül számadás adassók. Fokozottabb jelentőséget kap ez a kérdés a zárszámadási hiányok sajnos mind gyakoribbá váló esetében. A helyes gazdálkodási rendszert kívánja, hogy a zárszámadási hiányokat a következő évek gazdálkodása pótolja. A mai rendszer szerint ezek a zárszámadási hiányok a vagyont omésztik fel, illetve annak a rovására esnek. Ez a rendszer sem gazdaságilag, sem számtartásilag nem helyes. A vagyommérleg könyvelése ezekben a kérdésekben is megteremtene a számtartási világosságot és helyességet.

Meg kell fontolni, hogy az egyes nemzedékek gondos gazdálkodása mellett milyen mértékben legyenek tőketörlesztésekkel és így vagyongyűjtéssel megterhelve. Az értékesítési alapok gondos és kötelező gyűjtése az egész gazdálkodási rendszerünket véleményem szerint biztosabb alapokra helyezné. A meglevő intézmények, befektetések gondos, gazdaságos felújítására, pótlására megadná a fedezetet, a gazdálkodásban helyesebb rendszert vinne be. Ennek a figyelembevételével könnyebb volna annak az elbírálása, hogy szabad-e, lehet-e ezenfelül még külön tőketörlesztések címén a mai nemzedéket megterhelni. Az értékesítési alapok gyűjtése megoldaná a forgó tőke kérdését, mert azokat erre a célra igénybe lehetne venni.

Ezek után foglalkozom a belügyminiszter ur által a szaktestületek és a tudomány művelői által előzetesen megtárgyalandó részletes vagyonekezelési utasítás tervezetével.

jogában korlátozva nincs.

B. S.

A város vagyonának kell tekinteni mindazokat az ingó vagyontárgyakat, anyagokat, árukat, gépeket, eszközöket, szereket, élő és holt felszereléseket és követeléseket, melyek vétel, ajándék, csere után jutottak a város tulajdonába, melyeket birtokol és melyek felett korlátlanul rendelkezik.

A vagyonszámtartásba csak azok kerülnek ki kell mutatni mindazokat a terheket, melyek a város törvények, szabályrendeletek, szerződésnek, szállítások, vagy bármily kötelezettségvállalás alapján terhelik.

Rendelet /tervezet/ a városok vagyommérlegének felvétele, értékelése és vezetése tárgyában.

1. §.

A város vagyommérlegébe fel kell venni és értékelni a város tulajdonát képező összes ingatlan és ingó vagyont és minden ezekre nehezedő pénzben kifejezhető terhet. A cselekvő és szenvedő állapot, vagyon és teher egybevetése, egyenlege mutatja a város tiszta vagyonát.

2. §.

A vagyommérlegben külön-külön főcsoportokban kell felvenni:

a./ A városi háztartás /községi alap/

b./ Az intézetek, intézmények, alapok, alapítványok

c./ Önálló vagyonnevelésű intézetek, intézmények, köznevelők és vállalatok vagyonát és terheit.

3. §.

A város őrzésére, kezelésére bizott, tulajdonjogilag őt nem illető vagyonokat külön számadásba, vagyommérlegbe kell kimutatni. Ennek felállítására jelen szabályzat rendelkezései nem vonatkoznak. (Ilyenek gyámpénztárak, letéti pénztárak, önálló alapok, más közület vagyona stb.)

4. §.

A város vagyonának kell tekinteni azokat az ingatlanokat, amelyeknek telekkönyvi tulajdonosa a város közönsége, azokat birtokolja és ezek felett törvényesen meghatározott szervei útján való rendelkezési jogában korlátozva nincs.

5. §.

A város vagyonának kell tekinteni mindazokat az ingó vagyontárgyakat, anyagokat, árukat, gépeket, eszközöket, szereket, élő és holt felszereléseket és követeléseket, amelyek vétel, ajándék, csere után jutottak a város tulajdonába, melyeket birtokol és melyek felett korlátozva rendelkezik.

6. §.

A vagyoneleltárba összegszerűleg ki kell mutatni mindazokat a terheket, amelyek a várost törvények, szabályrendeletek, szerződések, szállítások, vagy bármily kötelezettségvállalás alapján terhelik.

7.§.

A városi vagyommérleget bruttó rendszerben kell készíteni és vezetni.

8.§.

A vagyoneleltárokat évenként le kell zárni. A csoportosított vagyommérleget a zárószámadással együtt kell elkészíteni és a város törvényhatósági bizottságának elfogadás és a vagyonkezelési felmentvény megadása végett beterjeszteni. A közgyűlésnek ebben a tárgyban hozott határozata jóváhagyás végett a m.kir. belügyminiszterhez, a zárószámadással együtt felterjesztendő.

9.§.

Az ingatlanok felvételét és értékelését a város polgármestere és a közgyűlés által erre a célra választott bizottság együttesen végzi. Vita esetén a közgyűlés dönt.

Az ingatlan leltárba elkülönítve fel kell venni a telekkönyvi ^{képes} testet és a telekkönyvön kívüli ingatlanokat is.

A számvevőség az értékelési eljárásban résztvenni köteles, észrevételeit megtenni jogosult.

10.§.

Az ingóságot mennyiségi, felvételét és értékelését gazdálkodó szervei és szakhivatalai útján a város polgármestere eszközli. A számvevőség a felvételben résztvenni és annak számszerű helyességét ellenőrizni tartozik.

11.§.

A vagyonra nehezedő minden terhet és a várost illető követeléseket a számvevőség köteles a számadások, könyvek alapján kimutatni és összecszerűségét igazolni.

12.§.

A terhekre vonatkozó okiratok, határozatok, számadási okmányok eredeti példányát a városi leltárban kell kellő gondossággal megőrizni.

A polgármester köteles ezekről hitelesített másolatokat a számvevőségnek kiadni, amely azt értékelési ^{eljárás} szabályok szerint megőrizni köteles.

13.§.

A felvétel és értékelés alapján a számvevőség elkészíti

és vezeti a 2 §. szerinti beosztásban a főcsoport és ennek ^{keretén} ~~bevételein~~ belül kezelési ágak szerinti alapleltárakat.

14. §.

A csoport és alap leltárakat könyvekben ^{/1 minta/} az egyes vagyontárgyakat kartoték lapokon ^{/2 minta/} kell számadásba venni és vezetni.

15. §.

A vagyontárgyakat megőrzés, kezelés, fentartás és gazdálkodás céljából közvetlen a gazdálkodó szervek és hivataloknak leltár mellett kell a számvevőség útján átadni, illetve ~~tőlük~~ átvenni.

16. §.

A gazdálkodók az átvett vagyontárgyakról részletes mennyiségi, minőségi, pontos meghatározási és értékelési adatokat tartalmazó szakleltárt készíteni és abban minden változást keresztülvezetni kötelesek. ^{/3 minta./}

17. §.

Az el, illetve felhasználásra szolgáló anyagok és árukról, a beszerzés és elhasználás időpontját, helyét, minőségét, mennyiségét feltüntető szükség esetén értékelt anyagszámadást kell a gazdálkodóknak vezetni. ^{/4 minta./}

18. §.

A számvevőség köteles a pénztári érvényesítéskor, az okiratok, okmányok, számlák, utalvány és egyéb rendeletek alapján a vagyonszámadást a vagyommérleg számtartásában, ^{/naplóban/} könyvelni, ^{/5 minta./} és ezt az okmányon stb. igazolni.

19. §.

A leltár és anyagszámadásban, kezelésben selejtezni csak a számvevőség közbenjöttével szabad. A selejtezést a polgármester irásban rendeli el.

20. §.

A számvevőség köteles évenként legalább egyszer, szükség, egyanu, feljelentés stb. esetén többször is a gazdálkodók mennyiségi leltár kezelését a helyszínen ellenőrizni a saját leltárai és számadásai alapján. Jogosult a gazdálkodás kezelés módj^és gazdaságosságára vonatkozó vizsgálatra. Jelentését intézkedés végett a város polgármesteréhez kell megtenni.

21. §.

Az ingatlan vagyontárgyak állományában, használatának módjában

beállott minden változásról köteles a polgármester a számvevővéget értesíteni, még akkor is ha nincs értékváltozás, vagy utalványozás.

A földeknél az osztályozási kataszteri jövedelemváltozást a kataszteri nyilvántartó /városi adóhivatal/ köteles a számvevőségnek közvetlenül is jelenteni.

Az épületekre kiadott lakhatási, használati engedélyeket a számvevőséggel közvetlenül kell közölni.

Az épületek elválasztható berendezése és felszereléséről külön szabályszerű ingó leltárt kell vezetni.

A földek, terek, utcák házhelyek általában minden területről kataszteri térképet kell a város műszaki hivatalának készíteni és vezetni.

Az ingatlan állag változása csak a birtokbavétellel, illetve adással befejezett. Tehát a leltárban csak ennek megtörténtével szabad könyvelni. Az adott, vagy kapott fizetéseket mint előleg követelést, vagy mint letétet kell könyvelni. A birtokbahelyezés ^{ig a fizetéseket} utáni hátralékokat főkönyvileg kell nyilvántartani és ennek alapján leltárba venni.

22. §.

Az ingatlan vagyonsleltárt 5 évenként tételenként helyszinén beazonosítani és újra értékelni, ellenőrizni kell az első felvételi eljárás szerint.

Az ingóvagyon ^{szelvények} évenként kell leltározni és értékelni.

23. §.

Az ingatlan vagyont a következő csoportosításban kell felvenni és értékelni.

a./ Földek. Külön mezőgazdasági művelésre alkalmas, telekkönyvileg kitüntetett és külön a telekkönyvön kívüli hasznosításra, művelésre nem alkalmas területeket. Jövedelmező és nem jövedelmező vagyon elkülönítve.

b./ Építési telkek. Külön a város belterületén és külön a város külső övezetében fekvő telkek.

c./ Közterületek. Külön kocsni utak, gyalogjárók, terek területe, burkolat nélkül.

d./ Parkok, sétányok.

e./ Bérházak, külön a telek, külön az épület.

f./ Közigazgatási, kulturális, szociális, stb. célokat szolgáló épületek. Telkek külön.

a./ Laktanyák. Teleképület külön.

b./ Hidak, uttartozók, műtárgyak és építmények.

c./ Műemlékek, szobrok.

d./ Erdők, ~~innen~~ csak az erdészeti törvény rendezése alá eső terület vehető fel.

e./ Szőlő birtok.

f./ Kertek.

g./ Halastavak. /Folyamatban levő építkezések.

h./ Egyéb ingatlan vagyon.

24. §.

Az önálló vagyonezelési intézetek, közműveknél az ingatlan csoport-

hoz kell felvenni:

1./ Üzemi, intézeti célokat szolgáló telkeket.

2./ Épületeket, építményeket, külön választva.

3./ Üzemek a földre épített hálózatát.

4./ A beépített, alapozással bíró, stabil, nagyobb gépberendezések.

25. §.

Az ingóvagyon, pénzt és pénzhelyettesítő készleteket^{ket} következő tételekben kell felvenni számadási ágak szerint.

1./ Pénztárhelyek

2./ Postatakarékpénztári követelések.

3./ Pénzintézeteknél levő folyószámla követelések.

4./ Pénzintézeti betétek.

5./ Értékpapírok.

6./ Ékszerek, vagy egyéb értékek.

7./ Követelések, kintlevőségek.

Külön csoportosítva az idegenekkel szemben fennálló és külön az ugynevezett belső elszámolásból eredő követeléseket. Ilyenek alapok, intézmények, üzemek egymással és a háztartással szembeni elszámolása.

8./ Egyéb ingóvagyon.

26. §.

Az ingó vagyonnál számadási áganként kell csoportosítani:

a./ Irodai felszereléseket, berendezéseket, amelyek általában a közigazgatást szolgálják.

b./ Az intézetek, intézmények felszerelését, berendezését.

c./ A mezőgazdasági élő és holt felszerelést.

d./ Anyag és áru készleteket.

e./ Az önálló vagyongazdálkodási intézmények, közművek, mobil gépi-berendezéseit, felszereléseit, szerszámait.

f./ Hálózati berendezések és tartozékait.

g./ Mérő berendezéseket.

h./ Üzem, üzleti anyag és árukészleteket.

27. §.

A ~~terheket~~ kölcsönökkel a következő csoportosításban kell kimutatni.

1./ Törlesztéses kölcsönök.

Elkülönítve a külföldi és belföldi hitelezők szerint. Elkülönítve a kötvényesített, vagy enélküli tartozásokat.

2./ Független kölcsön tartozások. Elkülönítve külföldi és belföldi hitelezők szerint.

3./ Az önálló vagyongazdálkodási intézmények, közművek közvetlen tartozásait fenti csoportosítás szerint külön kell kimutatni.

28. §.

Hitelezők, kiadási hátralékok. Külön kell kimutatni az idegenekkel szemben fennálló tartozásokat és külön a belső elszámolásból eredő követeléseket.

Az önálló vagyongazdálkodási intézmények ilyen terheit külön kell kimutatni.

29. §.

A bruttó rendszerben felállított vagyommérlegeknél az önálló intézmények, üzemek, valamint a város háztartása által gyűjtött értékcsökkenési és különféle rendeltetésű alapok ^{at} tartalékokat, mint terhet kell a vagyommérlegbe felvenni.

30. §.

Az aktív és passzív oldal összevetéséből annak egyenlegeként adódik a város tiszta vagyona, tőkéje. A tiszta vagyont eredet szerint kell ^{vet} csoportosítani.

1./ Háztartás tiszta vagyonára, amelyben bennfoglaltatnak az alapok, intézmények vagyona is. 2./ Önálló vagyongazdálkodási intézmények, közművek vagyona.

A vagyon értékelése.

A város ingatlan vagyonának értékelését, a szükséges becsléseket a polgármester elnöklete alatt erre a célra 5 évenként megválasztott bizottság végzi.

A bizottságban a törvényhatósági bizottság 6 tagot választ. Hivatalból tagjai a pénzügyi és gazdasági tanácsok, a műszaki hivatal vezetője és a városi főszámvevő.

A bizottság szakértő és kezelési teendőinek előkészítése, illetve elvégzésé^{re} szükséges tisztviselőket és személyzetet a polgármester rendeli ki.

32. §.

A bizottság feladata 5 évenként az egész ingatlan vagyon értékelésének részletes átvizsgálása, változtatása, az értékesülések alapjának és százalékanak megállapítása.

Az új építkezések, szerzések leltári értékének, értékesülései leírás módjainak megállapítása.

Szükség esetén az ingó vagyon becslését is hatáskörébe vonhatja, illetve oda utalható.

Minden év végével készített vagyonleltár, illetve vagyommérleg összeállítását megvizsgálja és azt mennyiség és értékelési helyességet igazoló záradékkal ellátja.

33. §.

A lerombolt, kiselejtezett, megsemmisült vagyontárgyak leltárból való leírását, a gazdálkodónak a számvevőséggel közösen tett előterjesztése alapján a polgármester rendeli el.

Az értékleirást leltári összegben az értékesülés, illetve az e címen tartalékolt összeg figyelembe vételével kell a számadásokon keresztül vezetni.

34. §.

A vagyon változásokat a végleges állag változás, a birtoklás vétel, adás időpontjában lehet keresztül vezetni.

Ennek beálltáig a jogviszony változást fel kell jegyezni. A teljesített fizetéseket adott, illetve kapott előleg követelés, illetve tartozás címen főkönyvileg kell nyilvántartani és a vagyommérlegben felé

35. §.

Az ingatlan és ingó vagyont általában a kimutatható és okmányokkal igazolt, építési, megszerzési összegben kell értékelni.

A megszerzési összeg, a vételár és minden a vétellel járó költség.

Építkezéseknél az építési költséghez, hozzá kell számítani a tervezés, felügyelet, ellenőrzés, leszámolás költségeit, az interkaláris kamatokat és az építkezés érdekében felmerült összes közvetlen és közvetett kiadásokat.

36. §.

Becslés esetén ingatlan és ingó vagyont általában a forgalmi áron kell értékelni.

A forgalmi érték megállapításánál számításba kell venni:

- a./ A vagyontárgy értékesítési lehetőségét.
- b./ A vagyontárgy el, vagy lehasznált állapotát.
- c./ A vagyontárgy jövedelmezőségét.
- d./ A vagyontárgy termelő, hasznothajtó erejét, annak kihasználási állapotát és lehetőségét.

e./ A jelen szabályrendeletben felsorolt és egyéb a gazdasági életben szokásos tényezőket. A becslés tényezőit, illetve alapját a részletes leltárba /kattoték/ részletesen fel kell sorolni.

37. §.

A mezőgazdasági művelésű, vagy erre alkalmas földek becslésénél a kataszteri tiszta jövedelmet és a 3 évi haszon ^{évr}átlagát ~~/bér/~~ kell alapul venni.

A kataszteri jövedelem 30-60 szerese lehet a földérték. A hozamból /bér/ le kell számítani az egyenes adók és ezek pótlékát és a megmaradt összeg 3-5 %-ék alapján tőkésített összeg a földérték.

38. §.

A már beépített vagy erre alkalmas, városszabályozási terv szerint erre szolgáló telkeket forgalmi /házhely/ áron kell becsülni, még akkor is ha az értékelés idejében mezőgazdasági ^{célra} utra van használva.

39. §.

Telekkönyvön kívül kezelt fenti célokra nem alkalmas területeket, utak, utcák, terek, gyalogjárók, parkok, sétateretek, piac és vásárokat.

sárhelyeket és egyéb közterületeket jelképes minimális egységáron kell becsülni.

A becslésnél belső, külső városövezet és a határ szerint 3 csoportot kell legalább felállítani.

40. §.

Erdő birtokot, faiskolát az üzemterv szerint kell becsülni. A természetes növekedést csak 5 évenként szabad számításba venni.

A parkok, sétaterek, rendszeres erdőgazdálkodás alá nem eső területek, utak és utcák menti fákat 5 évenként füzifa értékben kell ~~5 évenként~~ ~~újra~~ becsülni.

Az egyéb növényzetet nem kell értékelni. A hasznosításra termelt növényzetet évenként kell leltározni és a piaci ár alapján értékelni.

Vetésterület és évelő növényzet a tényleges kiadások összegében értékelendő.

41. §.

Erdőbirtokot, kerteket, halastavakat a tiszta jövedelem ^{3 évi} átlagának 3-6 %-al tőkésített összegében kell becsülni.

42. §.

Folyók, patakok, rendszeres üzemi halászatra nem alkalmas tavak, vadvizek, nádasok, hullám és árterek, védtöltések, vízlevezető árkok és csatornákat csak mennyiségileg kell nyilvántartani, értékelni még hozam esetén sem szabad.

43. §.

A 37-42 §-ban felsorolt vagyontárgyak után értékesítési leírásnak nincs helye. Ezekről részletes térképet és nyilvántartást a város műszaki hivatala vezeti.

44. §.

Épületek becslésének alapja a tényleges, vagy oszményi bérhozam.

A természetbeni lakások, bér nélküli használatra átadott, vagy házadó tárgyat szolgáló helységek bér értékének a házadó kivetés során jogerősen megállapított házadó alapot kell számításba venni.

Az állandóan adómentes helységek oszményi bérértékét összehasonlítás és igénybevétel alapján becsléssel kell megállapítani.

A becsült bérérték, az építési, forgalmi érték 6-10 %-ig terjedhet.

1932 évet megelőző időben épült vagy szerzett épületek értékét kivétel nélkül becsléssel kell megállapítani.

A forgalmi érték megállapításánál a becslés idejében megálló m^3 , m^2 szerinti építési utánpótlási értéket figyelembe kell venni.

Az épületek becsült értéke a bérhozam 60 %-nak évi 4% tőkésített összege lehet.

Az épületek után évenként 2 %-os értékcsökkenést kell leírni.

Laktanyákat a tényleg fizetett bér, vagy eseményi bérérték alapján kell értékelni.

46. §.

Mozsgazdasági és ipari üzemi, közigazgatási célokat szolgáló önálló rendeltetéssel nem bíró melléképületeket, ideiglenes, nem hasznosítható épületeket és épületrészeket, amelyek után még eseményi hozam érték sem állapítható meg, az építési, utánpótlási érték alapján, a rendeltetésnek és élettartamnak megfelelő évi 3-10 % értékcsökkenést figyelembe véve kell megbecsülni. Az épületek részletes nyilvántartását, általában a házmestereket a város gazdasági hivatala, ^{és} számvétség vezeti, tartja nyilván.

47. §.

Folyamatban levő építkezéseket és berendezéseket az év végéig kifizetett, illetve előírásba vett értékkel kell a mérlegbe felvenni.

48. §.

Mémlékek, szobrok és hasonló beépítések csak jelképesen értékelendők, értékcsökkenési leírás figyelmen kívül hagyásával.

49. §.

A hidak értékelésének alapja az építési, utánpótlási költség. Ebből le kell számítani a várható élettartamra elosztott értékcsökkenés egyenletes évi összegét. Az évi értékcsökkenés 1-10 %.

50. §.

Utak, utcák, terek és gyalogjárók burkolatát és hozzájuk tartozó műtárgyakat az építési utánpótlási árból kiindulva kell értékelni, leszámítva a természetes lehasználás értékcsökkenését.

Az értékcsökkenés kiszámításánál az igénybevétel módját és mértékét ^{szakszónként} külön figyelembe kell venni és ezért még az azonos burkolatokat is ez szerint külön kell csoportosítani és nyilvántartani.

Az utak, stb.-ről a burkolatot feltüntető térképet és részle-

tes leltárt a város műszaki hivatala vezeti.

Az évi értéksökkenés 5-10 %-a gondos és szakszerű fizetés és fenntartás számításba vétele mellett.

51. §.

Mezőgazdaság élő felszerelését két csoportba kell felvenni.

a./ A törzseleltár. A mezőgazdaság üzemviteléhez szükséges tenyész és igás állatok.

b./ Az értékesítésre szánt haszonállatok.

A törzseleltárat a beszerzési árak, illetve utánpótlási áron kell értékelni.

A haszonállatokat az értékesítési, piaci áron kell értékelni.

Az élőállat leltárakban a létszám változáson felül évenként a korosbitást értékileg is át kell vezetni.

52. §.

A felszereléseket, berendezéseket, holt leltárat szerszámokat, eszközöket, gépeket a beszerzési árból kiindulva, az elhasználáshozmért évi 5-30 %-ig terjedő értéksökkenés figyelembe vételével kell értékelni.

Ezt a szabályt az önálló vagyonkezelésű intézmények és közműveknél a magángazdaság szakmai szokásai szerint, értéksökkenési alap megfelelő gyarapításával kell érvényesíteni.

53. §.

Anyag és árukészletet a december 31-ig piaci, beszerzési, utánpótlási utánpótlási áron kell értékelni. Az ár megállapításánál a szállítás, raktározás és egyéb szokásos és felmerült, vagy számításba vehető költségeket is figyelembe kell venni.

A mennyiségi felvételnél a beszerzésre való tekintet nélkül a minőséget, osztályozást meg kell állapítani.

54. §.

Pénztárkészleteket a naplók, illetve pénztárkönyvek ellenőrzött adata alapján kell felvenni. Nyugták, bonnok, stb. pénzkészletek fel nem vehetők, azokat el kell számolni.

55. §.

Értékpapirokat a dec. 31-i tőzsdei árfolyamon nem jegyzett papirokat forgalmi áron kell értékelni. Ezekről évenként címlekek és

számok szerint részletezett és az utolsó beváltatlan szebvény lejáratát feltüntető részlet jegyzéket kell a leltárhoz mellőkelni.

56. §.

Idegen pénznemeket, vagy ilyenben megállapított követeléseket és tartozásokat a Magyar Nemzeti Bank december 31-i áruárfolyamával kell átszámítani.

57. §.

Kintlevőségeket, követeléseket, adókat, eselekvő hátralékokat főkönyvek december 31. zárata szerint kell felvenni.

58. §.

Az igazoltan és tudottan behajthatatlan követeléseket a vagyommérleg készítése előtt be kell írni.

A kétes követelések fedezésére, vagy tételenkénti felsorolás, vagy tapasztalaton nyugvó %-os alapon a folyó évből származólag a költségvetés az előző évekből eredőkre a tiszta vagyon terhére megfelelő összeget tartalékba kell helyezni. Ennek a tartaléknak a terhére jogerős határozatok alapján történt leírásokról a vagyommérleg mellékleteként évenként

59. §. elszámolást kell adni.

A kölcsön terheket a főkönyvek alapján, azok által igazolt vagy átszámított december 31-én fenálló összegben kell a vagyommérlegbe felvenni.

60. §.

A hitelezőket szenvedő hátralékokat, tartozásokat a főkönyvek alapján és szerinti összegben kell a vagyommérleg teher oldalán felvenni.

61. §.

Az értékesökkenési, leirási, kétes követelések, egyéb általános és cél tartalékokat a főkönyvek szerinti összegben kell a mérleg teheroldalán felvenni.

Ha a felsorolt alapok vagyona nem forgótőkeként lesz felhasználva, úgy az ezekből eszközölt befektetéseket, illetve elhelyezéseket, kölcsönadást a mérleg vagyonoldalán ellentételként külön kell kimutatni.

62. §.

A tiszta vagyont a főkönyvi, mérleg szerinti összegben kell értékelni.

63. §.

fogadott, értékelte első vagyommérleget, mint nyitó, kezdőmérleget kell kettős könyviteli rendszer alapján elkönyvelni és a változásokat a napló alapján a megfelelő főkönyvi számlákon vezetni.

A főkönyvi számlák és azok változásainak részletezését és igazolását a fő, csoport, szakleltárak és kartotékok adják.

64. §.

A főkönyvben évközben csak befejezett, leszámolt és leltárba utalt 10000 P.-t meghaladó építkezést, vagy beszerzést kell könyvelni. Egyéb vagyenváltozások évközi tételként könyvelése csak a főkönyvekben, a leltárak és kartoték lapokon történik.

65. §.

A zárószámadás készítése során köteles a számvevőség a főkönyvet részletes tételről bírálata alapján a leltárakat és kartotékokat mennyiségi és értékelés szempontjából ellenőrizni.

A helyesnek talált adatok és a zárószámadás alapján évi gyűjtött összegben eszközös számvevőség a naplón keresztül a vagyonszámlák könyvelését.

66. §.

költségek és bevételek tétel

A zárószámadás előírásait csoportonként az évi zárlat nyitott "zárószámadás számla" javára és terhére kell könyvelni az adósok és hitelezők számlájával szemben.

Az ezekre történő leírásokat évi összegben a pénztárszámlával szemben kell az adósok, hitelezők számlán könyvelni.

Az év zárószámadás számlái egyenlege mutatja a gazdálkodási év eredményét.

Ennek a számlának a terhére kell könyvelni a költségvetésen kívüli leírásokat, tartozásokat. A tiszta egyenleg hovatartozásáról a város közgyűlése határoz.

A kölcsön felvételt és törlesztést és beruházásokat zárószámadás alapján tételként kell naplón keresztül pénztárával szemben, vagy egyéni számlák, vagy hitelezők gyűjtő számlájával szemben könyvelni.

Mészáros